

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

**ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**Η εγκατάσταση βιομηχανιών στον Ν. Κορινθίας,
εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών - Κορίνθου:
Διαδικασίες και επιπτώσεις.**

**Επιβλέποντες: Οικονόμου Δ.
Ψυχάρης Ι.**

Συντάκτρια: Κωνσταντίνα Πέππα

Βόλος, Σεπτέμβριος 2005

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 3852/1
Ημερ. Εισ.: 13-10-2005
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2005
ΠΕΠ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εγκατάσταση επιχειρήσεων, τόσο ομαδικά, όσο και σαν ανεξάρτητων μονάδων, εξαρτάται άμεσα από τη χωροταξική δομή του ευρύτερου περιβάλλοντός της, το οποίο και επηρεάζει. Το ενδιαφέρον για την ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα ήταν η παρατήρηση σχετικά με την συγκέντρωση βιομηχανικής δραστηριότητας στον Ν. Κορινθίας και ειδικότερα στις περιοχές Ισθμίων, Καλαμακίου και Σουσακίου, κατά μήκος της παλαιάς και νέας εθνικής οδού Αθηνών – Κορίνθου. Η εγκατάσταση βιομηχανιών και μεγάλων βιοτεχνικών μονάδων παρουσιάζει στις περιοχές αυτές γραμμική μορφή (κατά μήκος του άξονα). Η μελέτη και ο προβληματισμός που αναπτύσσονται στην παρούσα εργασία αφορούν στη διερεύνηση των λόγων που επηρέασαν την επιλογή της θέσης εγκατάστασης ή μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων που βρίσκονται στην υπό μελέτη περιοχή, αλλά και στο κατά πόσο η ίδρυση, εγκατάσταση και ανάπτυξη βιομηχανικών δραστηριοτήτων στον Ν. Κορινθίας αποτελεί παράγοντα ανάπτυξης για το σύνολο αυτού.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Δεν θα μπορούσα βέβαια να παραλείψω την αναφορά στους ανθρώπους που βοήθησαν στην εκπόνηση και ολοκλήρωση της εργασίας αυτής. Θα ήθελα πρώτα να αναφερθώ στους επιβλέποντες καθηγητές, Οικονόμου Δημήτριο και Ψυχάρη Ιωάννη, που συνέβαλλαν με τις γνώσεις, τις συμβουλές και τις χρήσιμες παρατηρήσεις τους στην έρευνα και στην σύνταξη της παρούσης. Έπειτα, στον κ. Βασίλη Νανόπουλο, για την υπομονή και την προθυμία που επεδείκνυε κάθε φορά που απευθυνόμουν σ’ αυτόν για την βοήθειά του. Επιπλέον, στον συμφοιτητή και μελλοντικό συνάδελφο Δημήτρη Μαραγκόζη, ο οποίος μου παρείχε σημαντικά στοιχεία και γνώσεις, δείχνοντάς μου έναν νέο δρόμο, καθώς πλησίαζα στο αδιέξοδο. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλα εκείνα τα πρόσωπα που συνετέλεσαν ψυχολογικά στην ολοκλήρωση της εργασίας αυτής – ξέρουν αυτοί, νιώθοντας τον ενθουσιασμό μου για την πρόοδό της ή δείχνοντας την συμπαράστασή τους σε στιγμές απογοήτευσης. Τελευταίους, μα περισσότερο σημαντικούς για μένα, θα ήθελα να αναφέρω τα μέλη της οικογένειάς μου. Τον αδερφό μου Παύλο, που έκανε αναντίρρητα «αγώνα δρόμου» κάθε φορά που επικαλούμουν την βοήθειά του, αλλά και τους γονείς μου, Βασίλη και Δέσποινα, που στέκονται πάντα δίπλα μου, δείχνουν υπομονή στις γκρίνιες και τα παράπονά μου, με στηρίζουν στις δυσκολίες και χαίρονται – ίσως περισσότερο και από εμένα – σε στιγμές επιτυχίας.

Με εκτίμηση,
Κωνσταντίνα Πέππα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	9
2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	14
2.1. Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (ΒΙ.ΠΕ.) ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ.	19
2.1.1. Νομοθετικό πλαίσιο ανάπτυξης των ΒΙ.ΠΕ.	19
2.1.2. Παρούσα Κατάσταση των Βιομηχανικών Περιοχών	21
2.1.3. Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα	23
3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ.....	25
3.1 ΕΚΤΑΣΗ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ.....	25
3.2 ΕΔΑΦΙΚΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ – ΚΛΙΜΑ.....	26
3.3 ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.....	27
3.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	27
3.5 ΓΕΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	30
3.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΡΩΣΤΙΑ*	33
4. Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1993 – 2000.	38
4.1 ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ	38
4.1.1. Συντελεστής Συμμετοχής (LOCATION QUOTIENT)	41
4.1.2. Συντελεστής ειδίκευσης μιας περιφέρειας (CS)	45
5. Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ	47
5.1 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	48
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜ Α.....	75

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ</u>	28
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΥΣ Ο.Τ.Α. ΤΟΥ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ</u>	29
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ</u>	32
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΥΡΩΣΤΙΑΣ / ΝΟΜΟ</u>	33
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΑ ΝΟΜΟ</u>	35
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ</u>	38
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</u>	39
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ</u>	39
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ</u>	40
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ</u>	40
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΟΛ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΟΥ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ</u>	42
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ</u>	44
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΟΛ</u>	44
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ CS</u>	46
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΚΛΑΔΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ</u>	48
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	49
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ</u>	50
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6: ΚΑΤΟΙΚΟΥΝ ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ;</u>	51
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ</u>	52
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ</u>	53
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΟΫΠΗΡΧΕ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ;</u>	54
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10Α: ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	56
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10Β: ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	57
<u>ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	58
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11: ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΕ ΜΙΑ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΒΙ.ΠΕ. ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΟΓΟ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ;</u>	62
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12: ΘΑ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΤΕ ΣΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΒΙ.ΠΕ. ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΟΜΙΛΟ ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ;</u>	63
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13: ΕΙΣΤΕ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ ΣΤΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΣΗΜΕΙΟ;</u>	64
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14: ΑΛΛΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	65
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15: ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ</u>	66
<u>ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ</u>	67

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Α.Β.Ε.Τ.Ε.: Ανώνυμος Βιομηχανική Εμπορική Τεχνική Εταιρεία

Α.Ε.: Ανώνυμος Εταιρεία

Α.Ε.Β.Ε.: Ανώνυμος Εμπορική Βιομηχανική Εταιρεία

Α.Ε.Π.: Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ΒΙΟ.ΠΑ.: Βιοτεχνικό Πάρκο

ΒΙ.ΠΕ.: Βιομηχανική Περιοχή

Γ.Π.Σ.: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Π.Ε.: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

Ε.Ο.Κ.: Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

Ε.Τ.Β.Α.: Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως

Κ.Π.Σ.: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Ν.: Νομός

ΝΑ.ΒΙ.ΠΕ.: Ναυτική και Βιομηχανική Περιοχή

Ν.Δ.: Νομοθετικό Διάταγμα

ΠΑ.Θ.Ε.: Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη - Εύζωνοι

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιομηχανία αποτελεί συχνά έναν από τους σημαντικότερους αναπτυξιακούς παράγοντες για τις αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Αναμφισβήτητα, η διαμόρφωση ολοκληρωμένων στρατηγικών ανάπτυξης της συμβάλλει, τόσο στον έλεγχο των επιπτώσεων που προκύπτουν από αυτήν, όσο και στην ισόρροπη ανάπτυξη των διοικητικών ενοτήτων που τη φιλοξενούν.

Η διαχείριση και ο έλεγχος της χωρικής κατανομής των βιομηχανικών δραστηριοτήτων είναι ένα ζήτημα που ανέκυψε στην Ελλάδα πολύ αργότερα από όσο ίσως θα έπρεπε, έχοντας ήδη επιτρέψει την βιομηχανική διόγκωση της πρωτεύουσας σε σχέση με τις υπόλοιπες περιφέρειες της Ελλάδος. Στα τέλη της δεκαετίας του 1940 και στις αρχές αυτής του 1950 λοιπόν, δημιουργήθηκαν τα πρώτα νομοθετήματα περιφερειακής ανάπτυξης, που παρείχαν κίνητρα για την βιομηχανική ανάπτυξη ολόκληρης της Ελλάδος, πλην του Ν. Αττικής. Εν συνεχεία, το Ν.Δ. 4256 της 13/19-10-1962 «περί ιδρύσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών και άλλων τινών διατάξεων» ήταν αυτό που εισήγαγε για πρώτη φορά στη χώρα μας τον θεσμό των Βιομηχανικών Περιοχών. Οι δέκα πρώτες ΒΙ.ΠΕ. της χώρας θεσμοθετήθηκαν με τον Ν. 4458/65, ενώ ακολούθησαν και άλλες, σε επόμενα νομοθετήματα. Παρά το γεγονός ότι προβλέπονταν, λίγες από τις ΒΙ.ΠΕ. αυτές υλοποιήθηκαν, έχοντας ως αποτέλεσμα την συγκέντρωση βιομηχανικών δραστηριοτήτων – κυρίως σε όμορους της Αττικής νομούς, χωρίς όμως αυτές να είναι ενταγμένες σε χώρους ειδικά οργανωμένους για την υποδοχή τους.

Μία τέτοια συγκέντρωση παρατηρήθηκε και στον Νομό Κορινθίας, εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών – Κορίνθου, στις περιοχές Σουσακίου, Καλαμακίου και Ισθμίων Κορινθίας και απασχόλησε την παρούσα εργασία μέσω των κεφαλαίων που ακολουθούν.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται θεωρητικές προσεγγίσεις της βιομηχανικής εγκατάστασης, ξεκινώντας από το 1826 μέχρι σήμερα. Σκοπός του είναι να κατατοπίσει τον αναγνώστη σε σχέση με τις χωροθετικές επιλογές των επιχειρήσεων και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις τελευταίες στην εγκατάστασή τους.

Ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο, περιγράφοντας την εξέλιξη της περιφερειακής και βιομηχανικής πολιτικής στην Ελλάδα. Εξετάζει τα βασικότερα νομοθετήματα που φέρουν περιφερειακή διάσταση και τους τρόπους με τους οποίους αυτά καθόρισαν την σημερινή χωρική κατανομή των ελληνικών βιομηχανιών, τη δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής βιομηχανικών δραστηριοτήτων, αλλά και τη δημιουργία του σημερινού επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας.

Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στον Ν. Κορινθίας, τη διοικητική διαίρεση, τα μορφολογικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του, παρέχοντας επίσης οικονομικά στοιχεία και στοιχεία οικονομικής ευρωστίας των κατοίκων του.

Εν συνεχεία, εξετάζεται η βιομηχανική δραστηριότητα στον νομό κατά τα έτη 1993 – 2000, που περιλαμβάνουν τη μετάβαση από το Α' στο Β' ΚΠΣ και εμφανίζουν τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής τους. Παρουσιάζονται βασικά οικονομικά μεγέθη του νομού, πίνακες απασχόλησης, παραγωγής και παραγωγικότητας, αλλά και σύγκριση του νομού με το σύνολο της χώρας με τη βοήθεια των συντελεστών συμμετοχής και ειδίκευσης.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα πεδίου και διαγραμματικές απεικονίσεις των αποτελεσμάτων της. Περιλαμβάνει αποτελέσματα σχετικά με τους κλάδους βιομηχανίας, τους απασχολούμενους των υπό μελέτη βιομηχανιών, τα κριτήρια επιλογής της θέσης εγκατάστασης, τον τρόπο απόκτησης των οικοπέδων και την αντιμετώπιση των εταιρειών ως προς τον θεσμό των Βιομηχανικών Περιοχών και την πιθανότητα μετεγκατάστασής τους σε περίπτωση δημιουργίας ΒΙ.ΠΕ. στην περιοχή.

Η εργασία καταλήγει με τα βασικά συμπεράσματα που εξάγονται από τα προαναφερθέντα κεφάλαια.

Αξίζει να αναφερθεί ότι, παρότι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της βιομηχανικής εγκατάστασης δεν εξετάζονται στην εργασία αυτή, κρίνονται εξαιρετικά σημαντικές και άξιες μελέτης, ικανές να αποτελέσουν εξ ολοκλήρου μία εργασία που πιθανώς να ακολουθήσει την παρούσα.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Έχουν περάσει σχεδόν δύο αιώνες από τότε που άρχισαν να αναπτύσσονται οι πρώτες θεωρίες βιομηχανικής εγκατάστασης. Από τις πρώτες θεωρίες που αναπτύχθηκαν, ήταν αυτή του Γερμανού οικονομολόγου J.H. von Thünen, προσαρμοσμένη βέβαια στις συνθήκες και το επίπεδο βιομηχανικής ανάπτυξης της εποχής. Εστίασε, λοιπόν, το 1826, την θεωρία του στην χωροθέτηση της αγροτικής παραγωγής, ώστε να τροφοδοτείται μια κεντρική αγορά (Dicken και Lloyd, 1990). Πιο συγκεκριμένα, ο Thünen επιδιώκει να εξηγήσει το υπόδειγμα των γεωργικών δραστηριοτήτων που περιβάλλουν την τυπική πόλη της προβιομηχανικής Γερμανίας και να προσδιορίσει την κατανομή ανθρώπων και δραστηριοτήτων σε μια αστική οικονομία. Το μοντέλο του βασίστηκε στην παραδοχή ότι οι τιμές του ενοικίου γης αυξομειώνονται αντιστρόφως ανάλογα με την απόσταση από το κέντρο της πόλης. Διατηρώντας, λοιπόν, σταθερούς όλους τους άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τις χρήσεις γης, διαπιστώνει ότι ο βασικός παράγων που καθορίζει τις αξίες και τις χρήσεις γης είναι αυτός του μεταφορικού κόστους. Ο Thünen συμπεραίνει πως οι μεταφορικές υποδομές σχετίζονται άμεσα με τις χρήσεις γης. Η θεωρία του έχει αποδειχθεί πολύ χρήσιμη στην μελέτη της χρήσης εδάφους, όταν οι οικονομικές δραστηριότητες είναι τέλεια διαχωρισμένες μεταξύ τους (Fujita και Thisse, 2002).

Εν συνεχεία, ο Γερμανός οικονομολόγος Weber, που σήμερα κατά πολλούς θεωρείται ως ο ιδρυτής της θεωρίας βιομηχανικής εγκατάστασης, παρουσίασε τη «Θεωρία βιομηχανικής εγκατάστασης» (“Theory of location of industries”), το 1909 (Weber, 1929). Δημιούργησε ένα τρίγωνο, ένα σημείο στο εσωτερικό του οποίου, που αναπαριστά την επιχείρηση, συνδέεται με κάθε αιχμή του. Οι δύο από τις αιχμές αναπαριστούν σημεία προμήθειας πρώτων υλών, ενώ η τρίτη αναπαριστά την εμπορευματοποίηση της παραγωγής, δηλαδή τις εκροές της επιχείρησης. Οι παραδοχές του Weber είναι οι εξής:

- A) Το μοντέλο αναπαριστά συνθήκες τέλει ανταγωνισμού
- B) Θεωρείται δεδομένη η γεωγραφική κατανομή των υλικών, όπως επίσης και το μέγεθος και ο τόπος κατανάλωσης,
- Γ) Το κόστος εργασίας είναι δεδομένο

- Δ) Το κόστος παραγωγής είναι αμετάβλητο και ανεξάρτητο του σημείου παραγωγής
Ε) Οι συντελεστές παραγωγής συμμετέχουν σε αυτήν σε συγκεκριμένη αναλογία
Στ) Το σύνολο των τοποθεσιών που εξετάζονται θεωρείται ότι έχει ομοιόμορφες κοινωνικο – οικονομικές και πολιτιστικές συνθήκες.

Χρησιμοποιώντας ως βασική υπόθεση το ότι η καλύτερη τοποθεσία εγκατάστασης για μια βιομηχανική δραστηριότητα είναι εκείνη όπου ελαχιστοποιείται το μεταφορικό κόστος, εξήγησε τη θέση της βιομηχανίας ως συνάρτηση της απόστασης και του βάρους των μεταφερόμενων υλών, προσδιορίζοντάς την γεωμετρικά στο εσωτερικό του τριγώνου.. Διαπιστώνεται ότι ο Weber δεν δίνει σημαντική βαρύτητα στον παράγοντα του χρόνου, γεγονός που γενικότερα παρατηρείται στα πρώτα μοντέλα εγκατάστασης, τα οποία συχνά βασίζονταν στις βιομηχανίες μεγάλης κλίμακας, όπως αυτές που σχετίζονταν με την εξόρυξη, τη δασοκομία και τη σιδηρουργία (Dicken και Lloyd, 1990). Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χωρικής συγκέντρωσης, από την άποψη των παραγόντων συσσώρευσης και διάχυσης, απασχόλησαν επίσης τον Weber, δεν θεώρησε όμως τις δυνάμεις αυτές αρκετά ισχυρές ώστε να επηρεάσουν τον τόπο εγκατάστασης.

Οι συνεχιστές της θεωρίας εγκατάστασης του Weber, προσέθεσαν περισσότερους παράγοντες στην βασισμένη – στο – μεταφορικό – κόστος ανάλυσή του, δίνοντας ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα στην ελαχιστοποίηση των δαπανών, η οποία εξελίχθηκε σε έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες επεξήγησης της επιλογής της θέσης εγκατάστασης.

Μία από τις σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που ακολούθησαν ήταν αυτή του Moses (1958) - “The Moses Location – Production Model”, ο οποίος προσπάθησε να εξελίξει και να βελτιώσει το μοντέλο του Weber. Ένας επιπλέον βασικός παράγων που ο Moses λαμβάνει υπόψη στο μοντέλο του είναι αυτός της υποκατάστασης των εισροών, ως βασικού χαρακτηριστικού της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων. Τον παράγοντα αυτό είχε θεωρήσει σταθερό στο υπόδειγμά του ο Weber. Στο μοντέλο που παρουσίασε, λοιπόν, ο Moses, το οποίο επιτρέπει την υποκατάσταση των εισροών της επιχείρησης, οι τιμές των τελευταίων διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη θέση της εταιρείας. Οι αναλογίες των συντελεστών παραγωγής στα πιθανά σημεία εγκατάστασης της επιχείρησης μεταβάλλονται

ανάλογα με τις τιμές αυτών, οι οποίες προσδιορίζονται από το κόστος μεταφοράς. Η θέση της επιχείρησης δεν αλλάζει όταν οι τιμές είναι δεδομένες και έχει προσδιοριστεί η άριστη τεχνική παραγωγής και η άριστη θέση της. Πιθανοί λόγοι μετεγκατάστασης θα μπορούσαν να είναι η ύπαρξη εξωτερικών τεχνολογικών αλλαγών, ή αλλαγές στην τεχνολογία των μεταφορών, που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν τις σχέσεις της συνάρτησης παραγωγής και τα μεταφορικά κόστη αντίστοιχα, ή αλλαγές στα σημεία παραγωγής των πρώτων υλών και τα σημεία πώλησης των προϊόντων. Σύμφωνα με το πρότυπο που αναπτύσσει ο Moses, ο βέλτιστος συνδυασμός εισροών και η βέλτιστη θέση της εταιρείας είναι ταυτόχρονα καθοριζόμενοι παράγοντες (McCann, 2002).

Ακολούθησε το 1959 η άποψη του Lösch, ο οποίος τόνισε την σημαντικότητα του μεγέθους της αγοράς, στην εγκατάσταση μιας επιχείρησης. Θεώρησε ότι το σημείο ελάχιστου κόστους δεν ταυτίζεται με το σημείο μεγιστοποίησης του κέρδους για μια επιχείρηση, σημειώνοντας ότι κάθε σημείο εγκατάστασης συνεπάγεται ότι η επιχείρηση ασκεί μονοπωλιακό έλεγχο σε μια περιοχή. Στο υπόδειγμα του, ο Lösch αυξομειώνει το κόστος μεταφοράς ανάλογα με τις αποστάσεις και έτσι, μειώνει την ποσότητα που ζητείται, έως ότου αυτή μηδενιστεί σε κάποιο απομακρυσμένο σημείο. Δημιουργεί ένα κώνο ζήτησης γύρω από το σημείο παραγωγής, προσδιορίζοντας το κόστος εγκατάστασης χρησιμοποιώντας ως κυρίαρχο κριτήριο το κόστος εξυπηρέτησης των αγορών.

Το 1964, ο Alonso, με την καμπύλη προσφοράς – τιμών που δημιούργησε, εξέτασε ένα σύνολο συνδυασμών τιμών εδάφους και απόστασης από το κέντρο της πόλης. Παρουσιάζει το μίσθωμα εδάφους που ένα νοικοκυριό θα ήταν ικανό να πληρώσει σε κάθε απόσταση από το κέντρο της πόλης, προκειμένου να επιτευχθεί ένα προκαθορισμένο επίπεδο χρησιμότητας. Η συνάρτηση τιμών – προσφοράς απαντά στο ερώτημα: Δεδομένου ότι το άτομο εξετάζει τις κατοικημένες θέσεις σε διαφορετικά σημεία μέσα στην πόλη, δηλαδή σε αυξανόμενες αποστάσεις από το κέντρο αυτής, ποια τιμή θα του επέτρεπε να αγοράσει το ικανοποιητικό ποσό εδάφους και άλλων αγαθών, ώστε να απολαύσει την ίδια ικανοποίηση που θα του προσέφερε μια δεδομένη (αρχική) τιμή (και ποσό εδάφους) στο κέντρο της πόλης; Η καμπύλη τιμών – προσφοράς αναπαριστά το σύνολο αξιών του εδάφους που ένα άτομο θα ήταν διατεθειμένο να πληρώσει στις διάφορες αποστάσεις, παράγοντας ένα σταθερό επίπεδο ικανοποίησης. Αντίστοιχα, η συνάρτηση προσφοράς – τιμών για μια

αστική εταιρεία περιγράφει τα ποσά που η επιχείρηση είναι πρόθυμη να καταβάλει στις διαφορετικές θέσεις (αποστάσεις από τα κέντρα των πόλεων), προκειμένου να επιτύχει ένα ορισμένο επίπεδο κερδών. Σύμφωνα με τον Alonso, το κόστος μεταφοράς έχει βαρύνουσα σημασία για τις επιχειρήσεις με προσανατολισμό στις μεταφορές, ενώ αυτό μπορεί να μειωθεί σημαντικά μέσω της τεχνολογίας αλλά και της βελτίωσης και ανάπτυξης των υποδομών, μεταξύ των οποίων και οι μεταφορικές (Alonso, 1964).

Το 1987, οι Walker και Charpman διαπιστώνουν πως, καθώς μερικά προϊόντα συνδέονται ελάχιστα με τις πηγές πρώτων υλών ή τις αγορές, οι επιχειρήσεις που τα παράγουν εμφανίζουν σημαντική χωροθετική ευελιξία. Επηρεάζονται, όμως, από τις εξελίξεις στην τεχνολογία. Η τεχνολογική πρόοδος μεταβάλλει τις ανάγκες των επιχειρήσεων με βάση τις οποίες αναζητούν τον τόπο εγκατάστασής τους.

Όπως προαναφέρθηκε, κανένα από τα μοντέλα των Weber και Moses δεν συναρτά την θέση της επιχείρησης με την τιμή του προϊόντος αυτής, παρά μόνο με το κόστος μεταφοράς των πρώτων υλών και το κόστος των εισροών. Το πρόβλημα αυτό μπορεί να ξεπεραστεί με το «Υπόδειγμα Εφοδιαστικής Αλυσίδας – Κόστους» (“The Logistics – Costs Model”). Η έννοια της εφοδιαστικής αλυσίδας περιλαμβάνει όλο τον κατάλογο των δαπανών αγοράς και μεταφοράς αγαθών. Ο λόγος για τον οποίο περιλαμβάνεται η έννοια αυτή, είναι το γεγονός πως η μεταφορά αγαθών στον χώρο απαιτεί δαπάνη χρόνου και, μεταξύ των αποστολών του εμπορεύματος, οι εταιρείες πρέπει να κρατούν καταλόγους των προϊόντων ώστε να είναι ικανές να διατηρούν προμήθειες. Η διαδικασία αυτή όμως, έχει επίσης κάποιο κόστος. Έτσι, η εκάστοτε εταιρεία πρέπει να εξετάσει τη σχέση μεταξύ του κόστους μεταφοράς των αγαθών και του κόστους μη μεταφοράς τους (κρατώντας καταλόγους). Το υπόδειγμα καταλήγει ότι η εγκατάσταση των εταιρειών υψηλής προστιθέμενης αξίας τείνει να είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην αγορά που διατίθεται το προϊόν, από ότι είναι οι εταιρείες χαμηλής προστιθέμενης αξίας (McCann, 2002).

Ο θεμελιωτής της Νέας Οικονομικής Γεωγραφίας, Paul Krugman, τονίζει το 1991 τον ρόλο που παίζει στην εγκατάσταση των επιχειρήσεων το κόστος μεταφοράς, σε συνδυασμό με τις συνθήκες ατελούς ανταγωνισμού, το μέγεθος της αγοράς και τις οικονομίες κλίμακας (Krugman, 1991). Σύμφωνα με την θεωρία του, όσο αυξάνεται οι περιφερειακή ολοκλήρωση και τα μεταφορικά κόστη μειώνονται, οι βιομηχανίες τείνουν να συγκεντρώνονται σε κάποιο σημείο, δημιουργώντας οικονομίες κλίμακας.

Υποστηρίζει ότι ο τρόπος άσκησης της περιφερειακής πολιτικής μπορεί να επηρεάσει τον τόπο εγκατάστασης των βιομηχανικών επιχειρήσεων, ο οποίος συναρτάται με το μέγεθος και την δομή αυτών, όπως επίσης και με τα χαρακτηριστικά της περιφέρειας και το μεταφορικό κόστος. Μια περιφέρεια ασκεί έλξη στην χωροθέτηση των βιομηχανικών δραστηριοτήτων όταν διαθέτει ισχυρές οικονομίες κλίμακας, χαμηλό μεταφορικό κόστος και σημαντικό αριθμό των κατοίκων αυτής που απασχολείται στον δευτερογενή τομέα.

Το 2002, ο Vickerman υποστηρίζει ότι οι υποδομές περισσότερο ανακατανέμουν, παρά δημιουργούν την οικονομική δραστηριότητα. Συμπεραίνει πως κάθε έργο υποδομής είναι μοναδικό και ως τέτοιο πρέπει να αντιμετωπίζεται και να αξιολογείται. Θεωρεί πως τα περισσότερα έργα υποδομής χρειάζονται υποστηρικτικά μέτρα πολιτικής ώστε να καταστούν πλήρως αποτελεσματικά, προσθέτοντας ότι οι μεταφορικές υποδομές δεν αποτελούν παγκόσμια λύση στα προβλήματα περιφερειακής ανάπτυξης.

Το 2004, ο Holl εστιάζει την προσοχή του στον ρόλο που παίζει ένας συγκεκριμένος παράγοντας, αυτός των οδικών αξόνων, στην εγκατάσταση των επιχειρήσεων, εξετάζοντας το παράδειγμα της Ισπανίας, όπου την περίοδο 1980 – 1994 αναπτύχθηκε το μεγαλύτερο μέρος των δια-περιφερειακών οδικών δικτύων. Καταλήγει πως η πρόσβαση μιας επιχείρησης σε αυτοκινητόδρομο παίζει σημαντικό ρόλο στην εγκατάσταση αυτής. Επιπροσθέτως, τονίζει πως οι αυτοκινητόδρομοι επηρεάζουν την χωρική κατανομή των εγκαταστάσεων, με την αύξηση της ελκυστικότητας των δήμων που βρίσκονται κοντά σε αυτό το είδος υποδομών. Φαίνεται πως η απόσταση (ή εναλλακτικά το κόστος μεταφοράς) για όλες τις θεωρητικές προσεγγίσεις παίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία επιλογής τόπου εγκατάστασης των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα εάν κάποιες από αυτές την εκτιμούν ως κυρίαρχο παράγοντα ή άλλες θεωρούν μικρότερη τη συνολική της επίδραση (Πολύζος, Πετράκος, 2001).

2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η περιφερειακή ανάπτυξη στην Ελλάδα στηρίχθηκε μεταπολεμικά σε έναν μικρό αριθμό αναπτυξιακών πόλων, όπως η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, το Ηράκλειο, το δίπολο Βόλου – Λάρισας και η Κοζάνη, με σημαντικότερο βέβαια όλων τον πόλο της Αθήνας. Η Αττική είναι αυτή που αναμφισβήτητα αναπτύχθηκε - συγκριτικά με τις υπόλοιπες πόλεις – με εξαιρετικά γρήγορους ρυθμούς, λειτουργώντας ευνοϊκά και για τους όμορους αυτής νομούς. Παρουσίασε έντονες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις, γεγονός που λειτούργησε ως αποτέλεσμα αλλά και ως αίτιο της δημιουργίας πληθώρας οικονομικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, συνέβαλε στο φαινόμενο της μείωσης – που πολλές φορές υπήρξε έντονη – του πληθυσμού της ελληνικής περιφέρειας, οδηγώντας στη μείωση των ρυθμών ανάπτυξης, τόσο λόγω της ελάττωσης του εργατικού δυναμικού εξαιτίας της εσωτερικής μετανάστευσης, όσο και της στροφής του επιχειρηματικού ενδιαφέροντος στον ολοένα αναπτυσσόμενο Νομό Αττικής (Μαγγανά - Κακαουνάκη, 1991).

Η καθυστερημένη εφαρμογή μέτρων για την περιφερειακή ανάπτυξη εκ μέρους της πολιτείας ενέτεινε, ή τουλάχιστον δεν εμπόδισε σημαντικά τις παραπάνω εξελίξεις, έχοντας ως αποτέλεσμα την ένταση των περιφερειακών ανισοτήτων στο εσωτερικό του ελλαδικού χώρου – πόσο μάλλον την αδυναμία προσέγγισης των ρυθμών που ακολουθούσαν άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Προέκυψε ανεπάρκεια και αναποτελεσματικότητα του συστήματος κινήτρων για τον κύριο σκοπό τους, δηλαδή για την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων (Καλογήρου κ.α., 1989). Οι μεμονωμένες προσπάθειες για την ανάπτυξη κάποιων περιοχών τις περιφέρειας δεν κατέστησαν δυνατή την αποτελεσματική και ολοκληρωμένη παρέμβαση εκ μέρους της πολιτείας, καθότι δεν ήταν ενταγμένες σε ολοκληρωμένα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, που θα ακολουθούσαν μια ενιαία και μακροχρόνια στρατηγική. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που προσπάθησαν να αποτρέψουν την βιομηχανική εγκατάσταση εντός των ορίων της περιοχής πρωτεύουσας, ελλείπει

συγκεκριμένου γεωγραφικού προσανατολισμού, έστρεψαν το βλέμμα των επιχειρηματιών στους όμορους νομούς, χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα στην ισοκατανομή των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων στην περιφέρεια.

Κάνοντας μια σύντομη αναδρομή στα βασικά νομοθετήματα, που φέρουν περιφερειακή διάσταση από την δεκαετία του 1940 έως σήμερα, αυτά είναι:

- 1) Ο Ν. 843/1948, ο Ν. 949/1949, το Ν.Δ. 2176/1952 το Ν.Δ. 2901/54, ο Ν. 3206/55 και ο Ν. 3213/55, που αποτέλεσαν τα σημαντικότερα νομοθετήματα με περιφερειακή διάσταση μέχρι το 1960. Με αυτά καταργούνται οι φόροι επί της κυκλοφορίας εμπορευμάτων, αυξάνονται οι φορολογικές απαλλαγές, μειώνεται ο Φόρος Κύκλου Εργασιών, αυξάνονται τα όρια αποσβέσεων για κτίρια και μηχανήματα, διευκολύνονται οι απαλλοτριώσεις και προβλέπεται η προτίμησή τους για τις προμήθειες του Δημοσίου (Κώττης, 1980). Ειδικότερα για το Ν.Δ. 2176/1952, αυτό παρείχε κίνητρα για την βιομηχανική ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ελλάδα – πλην του Νομού Αττικής, γεγονός που συνέβαλε κατά πολύ στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στις γείτονες της Αττικής περιοχές, οι οποίες τηρούσαν τις προϋποθέσεις του νομοθετικού διατάγματος και επιπλέον βρίσκονταν κοντά στις υπηρεσίες και το εργατικό δυναμικό που η Αθήνα μπορούσε να παρέχει. Ένα βασικό πλεονέκτημα αυτών των περιοχών ήταν επίσης η εγγύτητά τους σε μεγάλους συγκοινωνιακούς άξονες. Οι περιοχές αυτές είναι ο **Νομός Κορινθίας, οι Άγιοι Θεόδωροι, τα Οινόφυτα**, αλλά και η εθνική οδός Αθηνών – Λαμίας. Οι εξελίξεις που επέφερε το διάταγμα ενέτειναν τις περιφερειακές ανισότητες και ανάγκασαν την πολιτεία να λάβει μέτρα, στρεφόμενη προς μια πιο οργανωμένη πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης μέσω των νομοθετημάτων που ακολούθησαν.
- 2) Ο Ν. 4458/65, το Ν.Δ. 1078/71, και το Ν.Δ. 1312/72, μέσω των οποίων καθιερώθηκαν χρηματοδοτικά κίνητρα που αποσκοπούσαν στην ανάπτυξη της υπόλοιπης Ελλάδας. Με τα νομοθετήματα αυτά η χώρα χωρίστηκε σε περιφέρειες, οργανώθηκαν οι πρώτες Βιομηχανικές Περιοχές και εφαρμόστηκαν ειδικά προγράμματα για υποανάπτυκτες περιοχές. Παρόλα

αυτά, ο υδροκεφαλισμός της πρωτεύουσας εξακολούθησε να διογκώνεται, με σημαντικές μετακινήσεις πληθυσμού προς αυτήν. Το Ν.Δ. 1377/73 που ακολούθησε, μαζί με τα άλλα δύο Νομοθετικά Διατάγματα που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή, διαχωρίζουν την επικράτεια σε τρεις περιοχές Α, Β και Γ, στις οποίες αργότερα (1972) προστίθεται η Δ, με αντίστοιχη κλιμάκωση των παροχών και των κινήτρων.

- 3) Ο Ν. 147/67, ο οποίος αυξάνει τον συντελεστή αποσβέσεων για την επαρχιακή βιομηχανία σε 200%, εξαιρώντας τους νομούς Θεσσαλονίκης, Κορινθίας, Βοιωτίας, την επαρχία Χαλκίδας και τον Δήμο Λαυρίου. Επιπλέον, προβλέπει επιδότηση επιτοκίου από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων, φορολογική έκπτωση από τα καθαρά κέρδη για παραγωγικές επενδύσεις και για σχηματισμό κεφαλαίου και δικαίωμα συμψηφισμού των ζημιών προς τα κέρδη κατά τις 5 επόμενες χρήσεις.
- 4) Ο Ν. 289/76 και ο Ν. 849/78, με τους οποίους δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών και ενισχύονται οι επιχειρήσεις, ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκουν. Επιπλέον, ενισχύονται τα προγράμματα υποδομής και χρησιμοποιούνται ευρύτερα τα πιστωτικά κίνητρα. Ειδικότερα ο Ν. 849/78 αποτέλεσε την *πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια για δημιουργία ενός συστήματος επενδυτικών κινήτρων με περιφερειακή διάρθρωση. Ειδικότερα, κατένειμε την Επικράτεια σε πέντε περιοχές (Α, Β, Γ, Δ, Ε), αφορούσε κυρίως την βιομηχανία και την βιοτεχνία, ενώ ορισμένα κίνητρά του απευθύνονταν στις μεταλλευτικές επιχειρήσεις, παρέχοντας άτοκη ενίσχυση, επιδότηση επιτοκίου και αφορολόγητες εκπτώσεις. Επίσης, με τον νόμο αυτό έγινε προσπάθεια να ενισχυθούν έντονα ειδικές επενδύσεις για το περιβάλλον, την έρευνα και την εξοικονόμηση ενέργειας* (Παπαδούλης κ.α., 2003).
- 5) Ο Ν. 1116/1981, με τον οποίο αρχίζει ουσιαστικά ο συντονισμός των ελληνικών πολιτικών για την περιφερειακή ανάπτυξη με τις αντίστοιχες πολιτικές της Ε.Ο.Κ. Ο νόμος καθιερώνει πλέον τις επιδοτήσεις, ενώ, την ίδια χρονική περίοδο ξεκινά η εκπόνηση του «Προγράμματος Περιφερειακής

Ανάπτυξης 1981 – 1985». Παράλληλα, λαμβάνονται οι πρώτες ενισχύσεις από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, αλλά και τα πρώτα δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

- 6) Ο Ν. 1262/1982 που καθιερώνει επίσης τις επιδοτήσεις και εισάγει νέα κοινωνικο-οικονομικά στοιχεία.. Επιδιώκει την πληρέστερη κινητοποίηση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων για την ενίσχυση του υπάρχοντος παραγωγικού δυναμικού, την παραπέρα ανάπτυξη και διεύρυνσή του, με τη δημιουργία νέων παραγωγικών μονάδων και τη βελτίωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Αποσκοπεί στην ταχύτερη και ευρύτερη κινητοποίηση των παραγωγικών συντελεστών για έναν ταχύτερο ρυθμό ανάπτυξης, για την ταχύτερη προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής αποκέντρωσης και για την ορθολογικότερη κατανομή των οικονομικών δραστηριοτήτων μέσα στον εθνικό χώρο.
- 7) Ο Ν. 1892/90 και ο Ν. 2234/94, που καθόρισαν τα επενδυτικά κίνητρα της επταετίας 1990-1997. Τα κίνητρα αυτά, είτε αφορούσαν στην επιχορήγηση και επιδότηση, είτε σε φορολογικά κίνητρα, στηρίζονταν σε τρεις βασικούς άξονες: α) στον άξονα της «παραγωγικής επένδυσης», που καθόριζε περιοριστικά τις επενδύσεις και γενικότερα τις δαπάνες που μπορούσαν να ενισχυθούν από τα κίνητρα, β) στις «υπαγόμενες επιχειρήσεις», άξονας που καθόριζε περιοριστικά τις επιχειρηματικές δραστηριότητες που μπορούσαν να αξιοποιήσουν τα κίνητρα του Νόμου και γ) τις «περιοχές της επικράτειας», έννοια που καθόριζε το ποσοστό των παρεχόμενων κινήτρων σε σχέση με την περιοχή της επικράτειας, στην οποία θα υλοποιούνταν η επένδυση.
- 8) Ο Ν. 2601/98, ο οποίος εξακολουθεί να χρησιμοποιεί τα επενδυτικά κίνητρα ως ένα από τα βασικά μέσα για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, την αύξηση της απασχόλησης και την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Τα είδη ενισχύσεων που παρέχει ο εν λόγω Νόμος δίνονται υπό τη μορφή

επιχορήγησης, φορολογικής απαλλαγής, επιδότησης των τόκων ή/και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης.

9) Ο Ν. 2940/2001 «Αναπτυξιακά, φορολογικά και θεσμικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις του κατασκευαστικού τομέα και άλλες διατάξεις», με κύριο χαρακτηριστικό του τις συγχωνεύσεις μεταξύ επιχειρήσεων, με σκοπό την αύξηση του μεγέθους τους και την τήρηση των προϋποθέσεων για κατάταξη στις νέες τάξεις εργοληπτικών πτυχίων.

10) Ο Ν. 3299/04 «Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Περιφερειακή Σύγκλιση», ο οποίος παρέχει ενισχύσεις με σκοπό την ενδυνάμωση της ισόρροπης ανάπτυξης, την αύξηση της απασχόλησης, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προώθηση της τεχνολογικής αλλαγής και της καινοτομίας, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξοικονόμηση ενέργειας και την επίτευξη της περιφερειακής σύγκλισης. Τα είδη ενισχύσεων παρέχονται υπό την μορφή α) επιχορήγησης ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης β) φορολογικής απαλλαγής και γ) επιδότησης του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης.

2.1. Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (ΒΙ.ΠΕ.) ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ.

Βιομηχανική Περιοχή είναι ο χώρος, ο οποίος καθορίζεται, οριοθετείται, πολεοδομείται και οργανώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2545/1997 προκειμένου να λειτουργήσει ως χώρος υποδοχής κάθε βιομηχανικής και βιοτεχνικής δραστηριότητας. Η Βιομηχανική Περιοχή (ΒΙ.ΠΕ) είναι εδαφική έκταση, κατάλληλα οργανωμένη και εξοπλισμένη με τα έργα υποδομής, τα οποία είναι απαραίτητα για τη σωστή εγκατάσταση και λειτουργία σύγχρονων βιομηχανικών μονάδων. Οι ΒΙ.ΠΕ προσφέρουν πλήρη δίκτυα οδοποιίας, ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, τηλεπικοινωνιών, καθώς και μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων. Στις ΒΙ.ΠΕ είναι επίσης εγκαταστημένες μονάδες παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές

Ο θεσμός των Βιομηχανικών Περιοχών αναπτύχθηκε στην Ευρώπη κυρίως κατά τη μεταπολεμική περίοδο. Η εφαρμογή του στην Ελλάδα είχε ως βασικό σκοπό την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων, κυρίως μέσω της αποκέντρωσης της έντονης δραστηριότητας που είχε εμφανιστεί στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας. Στοχεύει, λοιπόν, ο θεσμός αυτός στην ισόρροπη χωρική ανάπτυξη και επιδιώκει την μεγιστοποίηση του οικονομικού οφέλους των Περιφερειών, την διευκόλυνση των ιδιωτικών και οικονομικών επιδιώξεων των επιχειρηματιών και την κοινωνική ωφέλεια των κατοίκων. Αποσκοπεί, επίσης, στον έλεγχο της διασποράς των βιομηχανικών εγκαταστάσεων στον αγροτικό χώρο, στον σχεδιασμό ζωνών αποκλειστικής βιομηχανικής χρήσης και στην έμφαση των περιβαλλοντικών παραμέτρων της βιομηχανικής χωροθέτησης.

2.1.1. Νομοθετικό πλαίσιο ανάπτυξης των ΒΙ.ΠΕ.

Η πρώτη αναφορά στην οργάνωση Βιομηχανικών Περιοχών εκ μέρους της πολιτείας έγινε το 1962, με το Ν.Δ. 4256 της 13/19-10-1962 «περί ιδρύσεως και επεκτάσεως βιομηχανιών και βιοτεχνιών και άλλων τινών διατάξεων». Το διάταγμα

αναφέρεται σε υπό του Δημοσίου ανάληψη της πρωτοβουλίας για οργάνωση Βιομηχανικών Περιοχών προς εγκατάσταση βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Οι πρώτες ΒΙ.ΠΕ. που λειτούργησαν στην Ελλάδα ήταν αυτές της Θεσσαλονίκης, του Βόλου και του Ηρακλείου, οι οποίες νομοθετήθηκαν μέσω του Ν. 4458/65. Αυτός νομοθετούσε μέχρι το 1977 άλλες επτά ΒΙ.ΠΕ.: της Πάτρας, της Καβάλας, της Κομοτηνής, των Χανίων, της Λάρισας, της Πρέβεζας και του τ. Δ. Πρωτευούσης, οι οποίες όμως δεν υλοποιήθηκαν (Μαγγανά – Κακαουνάκη, 1991).

Τον Ν. 4458/65 ήρθε να συμπληρώσει ο Ν. 742/77, προσθέτοντας στις προαναφερθείσες πόλεις τη Φλώρινα, τα Ιωάννινα, το Κιλκίς, την Ξάνθη, τις Σέρρες, τη Δράμα, την Αλεξανδρούπολη, τη Λαμία, την Καλαμάτα, την Τρίπολη, την Ηγουμενίτσα, το Αγρίνιο, το Μεσολόγγι, την Έδεσσα, την Άρτα, **την Κόρινθο**, το Αίγιο, τον Πύργο, τη Σπάρτη και τη Ρόδο (Μαγγανά – Κακαουνάκη, 1991). Μέχρι το 1985 λειτουργούσαν σε ολόκληρη τη χώρα 16 συνολικά ΒΙ.ΠΕ., **καμία από τις οποίες δεν συμπεριλαμβάνόταν στον νομό Κορινθίας**, παρά το γεγονός ότι αυτός παρουσίαζε σχετικά έντονη για τα δεδομένα της χώρας βιομηχανική δραστηριότητα, ιδιαίτερα στην περιοχή που η παρούσα εργασία μελετά (εκατέρωθεν του οδικού άξονα Αθηνών – Κορίνθου). Η υλοποίηση του θεσμού στην συγκεκριμένη περιοχή, αλλά και στο σύνολο του Νομού δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα.

Το Π.Δ. 136/28.3.86 επεκτείνει τον θεσμό, παρέχοντας τη δυνατότητα στην Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ) να ιδρύσει μία τουλάχιστον ΒΙ.ΠΕ. σε κάθε νομό της χώρας.

Ο τελευταίος Αναπτυξιακός Νόμος 3299/2004 «Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Περιφερειακή Σύγκλιση» προβλέπει ενισχύσεις για τα επενδυτικά σχέδια που αφορούν στη μετεγκατάσταση βυρσοδεψείων από τους Νομούς Αττικής, Θεσσαλονίκης και Χανίων εντός Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών, στις οποίες υφίστανται οι κατάλληλες υποδομές και προβλέπεται η εγκατάστασή τους. Ενισχύονται επίσης επενδυτικά σχέδια για την ανέγερση και εκμετάλλευση βιοτεχνικών κέντρων και κτιρίων στις ειδικές βιοτεχνικές και βιομηχανικές ζώνες που καθορίζονται στο πλαίσιο του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Τα επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στις διατάξεις του Νόμου ενισχύονται και για τις δαπάνες για αποσυναρμολόγηση, μεταφορά και επανασυναρμολόγηση του υφιστάμενου εξοπλισμού, προκειμένου

για επιχειρήσεις που μετεγκαθίστανται για περιβαλλοντικούς λόγους, εφόσον μετεγκαθίστανται σε ΒΙ.ΠΕ.Ε.Τ.Β.Α., λοιπές Β.Ε.Π.Ε. (ΒΙ.ΠΕ., ΒΙΟ.ΠΑ. και ΒΙ.ΠΑ.

2.1.2. Παρούσα Κατάσταση των Βιομηχανικών Περιοχών

Οι ΒΙ.ΠΕ. που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα (σύμφωνα και με τις περιοχές κινήτρων του Αναπτυξιακού Νόμου 1892/90) είναι οι ακόλουθες:

Περιοχή Α΄ : ΒΙ.ΠΕ Θεσσαλονίκης

Περιοχή Β΄ : ΒΙ.ΠΕ Πατρών, Ηρακλείου, Βόλου, (κύρια Περιοχή και Παράρτημα), Λαρίσης και Ρόδου (Πολυόροφο Βιοτεχνικό Κέντρο)

Περιοχή Γ΄ : ΒΙ.ΠΕ Καβάλας, Δράμας, Σερρών, Ιωαννίνων, Πρεβέζης, Λαμίας, Τριπόλεως, και ΝΑ.ΒΙ.ΠΕ. Πλατυγαλίου (στον Αστακό Αιτωλοακαρνανίας)

Περιοχή Δ΄ : ΒΙ.ΠΕ Κομοτηνής, Ξάνθης, Κιλκίς, Φλωρίνης, Αλεξανδρουπόλεως, Καλαμάτας Β΄ (στον Μελιγαλά) και Εδέσσης (στη Δροσιά)

Οι μονάδες που μπορούν να εγκατασταθούν σε αυτές είναι κάθε είδους βιομηχανικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις, ναυπηγοεπισκευαστικές μονάδες και επιχειρήσεις επεξεργασίας, αποθήκευσης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων.

Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, δίνονται στις επιχειρήσεις κίνητρα εγκατάστασης σε αυτές, τα κυριότερα των οποίων είναι:

1. Τιμή πώλησης οικοπέδου χαμηλότερη από την τιμή αντίστοιχων οικοπέδων των περιοχών έξω από τις ΒΙ.ΠΕ.
2. Ποσοστό κάλυψης μέχρι 60 % του οικοπέδου.
3. Δεν απαιτούνται άδειες εγκατάστασης και επέκτασης, αλλά μόνο άδεια λειτουργίας.
4. Επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στις ΒΙ.ΠΕ και υπάγονται στον Αναπτυξιακό Νόμο Ν1892/90 λαμβάνουν τις ενισχύσεις της επόμενης ευνοϊκότερης από άποψη κινήτρων περιοχής.

Πέππα Β. Κ.: “ Η εγκατάσταση βιομηχανιών στον Ν. Κορινθίας, εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών - Κορίνθου: Διαδικασίες και Επιπτώσεις.”

5. Τα έξοδα δανείων, συμβολαιογραφικά έξοδα μεταβιβάσεων κλπ. είναι μειωμένα για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται μέσα σε ΒΙ.ΠΕ.

Οι ήδη οργανωμένες ή υπό οργάνωση ΒΙ.ΠΕ. της Ελλάδας σήμερα φαίνονται στον παρακάτω χάρτη:

Πηγή: ΕΤΒΑ

Την διαχείρισή τους έχει αναλάβει η Ε.Τ.Β.Α. Βιομηχανικές Περιοχές Α.Ε. Βασικό αντικείμενο της εταιρείας είναι η ίδρυση, οργάνωση, εκμετάλλευση και διοίκηση-διαχείριση των ΒΙ.ΠΕ., η αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης και η εξασφάλιση κεφαλαίων για την ανάπτυξη και βελτίωση της αναγκαίας υποδομής. Η εταιρεία διαχειρίζεται ήδη 32 ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ. (Βιομηχανικά Πάρκα) σε 31

νομούς της χώρας, όπου είναι εγκατεστημένες περίπου 2.500 επιχειρήσεις και απασχολούνται περίπου 40.000 εργαζόμενοι.

2.1.3. Χαρακτηριστικά της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» 2000 – 2006, οι οργανωμένοι χώροι για την εγκατάσταση επιχειρήσεων στην Ελλάδα έχουν ακόμα σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά στην προσφορά ολοκληρωμένων υπηρεσιών και σύγχρονων υποδομών, με τα ακόλουθα αποτελέσματα:

- 1) επί συνόλου 52 χιλ. στρ. έκτασης ΒΙ.ΠΕ. περίπου το 40% απομένει προς διάθεση
- 2) κατά κύριο λόγο είναι ελκυστικές οι ΒΙ.ΠΕ. που γειτνιάζουν με σημαντικά αστικά κέντρα, μεγάλους οδικούς άξονες και λιμένες ή χωροθετούνται σε περιοχές όπου συγκεντρώνονται μεγάλες σε μέγεθος μονάδες
- 3) σε περιοχές όπου λειτουργούν οργανωμένες ΒΙ.ΠΕ., εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές βιομηχανικές συγκεντρώσεις σε άλλες ζώνες οριοθετημένες και μη.

Επιπλέον, το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα παρουσιάζει μεταξύ άλλων τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Η προστασία του περιβάλλοντος αντιμετωπίζεται περιστασιακά και αναποτελεσματικά και δημιουργείται σημαντικό έλλειμμα κοινωνικής αποδοχής σε τοπικό επίπεδο για την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Ανάγκες σύζευξης του τομέα της μεταποίησης και του τομέα των υπηρεσιών
- Ανάγκες οργανωμένης χωροθέτησης ομοειδών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

- Ανάγκη οργάνωσης του συνόλου των οργανωμένων ΒΙ.ΠΕ. της ΕΤΒΑ αλλά και των οριοθετημένων από τα Γ.Π.Σ. βιομηχανικών ζωνών στη λογική δικτύου, με ιεραρχημένους κόμβους (υπερεθνικής, εθνικής και τοπικής εμβέλειας)
- Ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος της Αττικής όπου επί των 34 οριοθετημένων ΒΙ.ΠΕ. και ΒΙΟ.ΠΑ. η πλειοψηφία των περιοχών περιλαμβάνει πολυτεμαχισμένες ιδιωτικές εκτάσεις με συνέπεια σημαντικές δυσκολίες στην ολοκλήρωση των διαδικασιών πολεοδόμησης, αλλά και τη διασφάλιση κοινόχρηστων χώρων
- Υποδομές στον τομέα της ποιότητας των προϊόντων που παρουσιάζουν ακόμα βασικές ελλείψεις, όπως αυτές για την εποπτεία της αγοράς ή που απαιτούν παρεμβάσεις ώστε να λειτουργήσουν ολοκληρωμένα, όπως αυτές της τυποποίησης, της πιστοποίησης, της διαπίστευσης και της μετρολογίας. Επίσης, είναι απαραίτητο να συνεχιστούν και να διευρυνθούν οι δράσεις ευαισθητοποίησης και προώθησης της «κουλτούρας της ποιότητας» στις επιχειρήσεις και την κοινωνία.

3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

3.1 ΕΚΤΑΣΗ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ

Ο νομός Κορινθίας καταλαμβάνει το βορειοανατολικό άκρο της Πελοποννήσου και τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Με έκταση 2.289 km², κατέχει το 1,75% της συνολικής επιφάνειας της χώρας και το 14,8% της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Βορειοανατολικά βρέχεται από τον Κορινθιακό και βορειοδυτικά από τον Σαρωνικό κόλπο. Συνορεύει με τους νομούς Αττικής, Αργολίδας, Αρκαδίας και Αχαΐας.

Πρωτεύουσα του νομού είναι η Κόρινθος, που κατέχει καίρια θέση μεταξύ του πρώτου (Αθήνα) και του τρίτου (Πάτρα) πληθυσμιακού κέντρου της Ελλάδος, αλλά και συγκριτικό πλεονέκτημα, ευρισκόμενη πάνω στους συγκοινωνιακούς και οικονομικούς άξονες που συνδέουν την Αθήνα με την Πάτρα, αλλά και την Αττική με την Πελοπόννησο. Βασικό της πλεονέκτημα είναι επίσης η εγγύτητά της στον άξονα Π.Α.Θ.Ε. Ο νομός περιλαμβάνει ένα μεγάλο μέρος του εθνικού οδικού δικτύου της Περιφέρειας, το οποίο, μαζί με τους νομούς Αρκαδίας και Μεσσηνίας αγγίζει σε ποσοστό το 70%. Περιλαμβάνει επίσης λιμάνια περιφερειακής εμβέλειας, όπως αυτά της Κορίνθου και του Κιάτου.

Ο νομός Κορινθίας είναι ο πιο ανεπτυγμένος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρουσιάζοντας ανάπτυξη σε όλους τους τομείς της οικονομίας: α) Στην **γεωργία**, λόγω της ύπαρξης γης υψηλής παραγωγικότητας και στην καλλιέργεια προϊόντων που έχουν υψηλή τελική αξία στην αγορά. Μάλιστα, ο κάμπος της Κορινθίας είναι μια από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας. β) Στην **βιομηχανία**, οι λόγοι ανάπτυξης μέρους της οποίας θα μελετηθούν στην εργασία αυτή. Η συγκέντρωση της μεταποίησης που σημειώθηκε στον νομό κυρίως λόγω της γεωγραφικής του θέσης και ειδικότερα της γειτνίασης με την Περιφέρεια της Πρωτεύουσας συνέβαλε κατά πολύ στο δυναμικό παραγωγικό του σύστημα. γ) Στον **τουρισμό**, θαλάσσιο και ορεινό, λόγω του μεγάλου μήκους ακτών αλλά και του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου που διαθέτει.

Τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία ο Νομός Κορινθίας διαιρέθηκε σύμφωνα με το Πρόγραμμα «Καποδίστριας» είναι αυτά των Δήμων Κορινθίων, Αγ.

Θεοδώρων, Άσσου – Λεχαιού, Βέλου, Βόχας, Ευρωστίνης, Λουτρακίου – Περαχώρας, Νεμέας, Ξυλοκάστρου, Σαρωνικού, Σικυωνίων, Σολυγείας, Στυμφαλίας, Τενέας και Φενεού.

3.2 ΕΔΑΦΙΚΑ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ – ΚΛΙΜΑ

Ως ορεινό χαρακτηρίζεται το 56% της έκτασης του Ν. Κορινθίας, ημιορεινό το 32% και πεδινό το 12%. Οι πεδινές εκτάσεις αναφέρονται κυρίως στις περιοχές που εκτείνονται παράλια του Κορινθιακού Κόλπου, οι οποίες διαθέτουν και υψηλή παραγωγική ικανότητα. Οι κύριοι ορεινοί όγκοι της περιοχής είναι η Κυλλήνη (2376 m), τμήμα των Αροανείων (2340m), ο Ολίγυρτος (1935m), τα Γεράνια (1351m) και το Αραχναίο (1199m).

Το κλίμα του νομού είναι εύκρατο μεσογειακό. Χαρακτηρίζεται από μακρύ θερμό καλοκαίρι και υψηλές θερμοκρασίες. Ο χειμώνας είναι ιδιαίτερα βροχερός, παρουσιάζοντας συχνά παγετό και χιονοπτώσεις, ιδιαιτέρως στα ημιορεινά και ορεινά. Ωστόσο, ο νομός, όπως και ολόκληρη η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει έντονο πρόβλημα υδατικού δυναμικού, ιδίως στις περιοχές που

χαρακτηρίζονται από εντατικοποίηση των καλλιεργειών, στις οποίες συγκαταλέγεται και ο κάμπος της Κορινθίας. Το γεγονός αυτό επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα στις παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά και στο γεωφυσικό και ζωικό περιβάλλον.

3.3 ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Αστικό κέντρο του νομού είναι η Κόρινθος, η οποία συγκεντρώνει και το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του δευτερογενούς τομέα. Ημιαστικά κέντρα είναι το Κιάτο, το Λουτράκι, το Ξυλόκαστρο, η Νεμέα, οι Άγιοι Θεόδωροι, το δίπολο Βραχάτι – Ζευγολατιό και το Βέλο, που συγκεντρώνουν κυρίως γεωργικές, αλλά και τουριστικές δραστηριότητες.

3.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η συγκέντρωση πληθυσμού σε έναν νομό, αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη χωρική μονάδα, θεωρείται βασικός παράγοντας για την ανάπτυξη της, αλλά και σημαντική παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε κάθε μελλοντική προσπάθεια αναπτυξιακού σχεδιασμού και προγραμματισμού. Παρακάτω, παρουσιάζεται η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού Κορινθίας, από το έτος 1961 έως σήμερα. Τα πληθυσμιακά στοιχεία αναφέρονται σε μόνιμο πληθυσμό.

Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού

	1961	1971	1981	1991	2001	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (r) * 1961- 1971 (%)	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (r)* 1971- 1981 (%)	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (r)* 1981- 1991 (%)	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (r)* 1991- 2001 (%)
Κορινθία (1)	112.505	113.115	123.042	132.139	144.527	0,054	0,845	0,716	0,900
Περιφέρεια Πελοποννήσου (2)	668.323	581.997	577.030	573.958	597.622	-1,374	-0,857	-0,053	0,404
Σύνολο Ελλάδας (3)	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.223.392	10.934.097	0,444	1,056	0,485	0,674
(1) / (2)	0,168	0,194	0,213	0,23	0,24				
(1) / (3)	0,013	0,013	0,013	0,013	0,013				

Πηγή: Ίδια επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, ο Νομός Κορινθίας παρουσιάζει συνεχή αύξηση του πληθυσμού του κατά τις δεκαετίες από το 1961 έως το 2001. Ανάλογη αύξηση παρουσιάζει και το σύνολο του πληθυσμού της Ελλάδος, αφού το αποτέλεσμα της διαίρεσης του πληθυσμού του Ν. Κορινθίας με το σύνολο του πληθυσμού της χώρας παραμένει σταθερό (0,013) ανά δεκαετία. Παρατηρούμε επίσης πως, παρά την αυξανόμενη τάση στον νομό, ο πληθυσμός της περιφέρειας Πελοποννήσου μειώνεται σταδιακά καθ' όλη την εξεταζόμενη περίοδο, με εξαίρεση την τελευταία δεκαετία (1991 – 2001).

* Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής (r) δίνει το ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού σε μια συγκεκριμένη περίοδο. Χρησιμοποιείται για να διευκολύνει την αντίληψη ως προς την ένταση της εξέλιξης του πληθυσμού μέσω του χρόνου που χρειάζεται ο πληθυσμός αυτός για να διπλασιαστεί. Υπολογίζεται από την σχέση $P_{t+n} = P_t (1 + r)^n$, όπου P_t είναι ο πληθυσμός σε μια δεδομένη χρονική στιγμή t, n είναι ο αριθμός των χρονικών περιόδων – ετών – που πέρασαν και P_{t+n} είναι ο πληθυσμός στο τέλος των ετών που παρήλθαν.

Όσον αφορά στην κατανομή του πληθυσμού στο εσωτερικό του Νομού, τα δημογραφικά στοιχεία πραγματικού και μόνιμου πληθυσμού, όπως αυτά προέκυψαν από τις δύο τελευταίες εθνικές απογραφές, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2: Κατανομή του πληθυσμού στους Ο.Τ.Α. του Ν. Κορινθίας

Διοικητική ενότητα	Μόνιμος πληθυσμός		Πραγματικός πληθυσμός	
	2001	1991	2001	1991
Σύνολο χώρας	10.934.097	10.223.392	10.964.020	10.259.900
Ν. Κορινθίας	144.527	132.139	154.624	141.682
Δ. Κορινθίων	36.991	33.690	36.555	33.435
Δ. Αγίων Θεοδώρων	4.963	3.550	5.960	5.084
Δ. Άσσου – Λεχαίου	9.162	5.899	9.850	6.470
Δ. Βέλου	7.705	7.773	8.211	8.200
Δ. Βόχας	9.546	8.529	10.112	8.865
Δ. Ευρωστίνης	4.553	4.671	5.882	5.675
Δ. Λουτρακίου - Περαχώρας	15.077	12.598	16.520	14.084
Δ. Νεμέας	7.286	7.289	7.774	7.489
Δ. Ξυλοκάστρου	13.671	14.718	15.273	16.765
Δ. Σαρωνικού	4.620	3.558	5.297	4.129
Δ. Σικυωνίων	18.654	17.675	19.455	18.249
Δ. Σολυγείας	2.614	2.519	3.047	2.779
Δ. Στυμφαλίας	2.530	2.764	2.852	3.028
Δ. Τενέας	5.136	4.934	5.477	5.245
Δ. Φενεού	2.019	1.972	2.359	2.185

Πηγή: www.statistics.gr. Ε.Σ.Υ.Ε., Μόνιμος και Πραγματικός Πληθυσμός της Ελλάδος, Απογραφές πληθυσμού 2001 και 1991.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 2, οι υψηλότερες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις εντός του Νομού παρουσιάζονται στους Δήμους Κορινθίων και Λουτρακίου – Περαχώρας, αλλά και στους παραθαλάσσιους δήμους του Κορινθιακού Κόλπου. Τα χαμηλότερα πληθυσμιακά μεγέθη εντοπίζονται στους δήμους Στυμφαλίας και Φενεού, που βρίσκονται στα νότια του Νομού και καταλαμβάνονται από ορεινούς όγκους.

3.5 ΓΕΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο Νομός Κορινθίας παράγει 1,7% περίπου του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της χώρας. Η συμμετοχή του νομού στο Α.Ε.Π. της χώρας αυξάνεται, 1,4% το 1995 και 2% το 2002. Στη γεωργία αναλογεί 6,8% του προϊόντος του νομού και εκεί παράγεται 2% του συνολικού γεωργικού προϊόντος της χώρας. Η Κορινθία είναι η 5η παραγωγός περιοχή εσπεριδοειδών της Ελλάδος με 6% της συνολικής παραγωγής το 2003. Στη μεταποίηση αναλογεί 46% του προϊόντος του νομού το 2002 (η 2η μεγαλύτερη συμμετοχή μετά τη Βοιωτία) από 33% το 1997 και εκεί παράγεται 8,2% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της χώρας (4,5% το 1997). Στις επιχειρήσεις του αναλογεί 5% των επενδύσεων των βιομηχανικών επιχειρήσεων της χώρας την περίοδο 2000-2001, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ετήσιας Βιομηχανικής Έρευνας της ΕΣΥΕ, οι οποίες μετά από σημαντική άνοδο το 2000, κατέγραψαν υποχώρηση 83% το 2001. Με κατά κεφαλή προϊόν 19,7 χιλ. ευρώ κατατάσσεται 2ος, μετά τη Βοιωτία, με βάση το κριτήριο αυτό, με 153% του μέσου όρου της χώρας το 2002 (119% του μέσου όρου της ΕΕ-25).

Παρά τις σημαντικές θέσεις που ο Ν. Κορινθίας φαίνεται να κατέχει βάσει των στατιστικών στοιχείων που αφορούν στο σύνολο της χώρας, οι Πετράκος και Ψυχάρης (2004) παραθέτουν μία άλλη άποψη ως προς την κατάταξη των νομών. Υποστηρίζουν ότι οι μετρήσεις του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π., ιδιαιτέρως στην περίπτωση της Αττικής, δεν αντιπροσωπεύουν την πραγματική κατάσταση, φέρνοντάς την σε πολύ χαμηλότερες θέσεις από αυτές των κατά τεκμήριο λιγότερο ανεπτυγμένων όμορων αυτής νομών. Διατείνονται πως το «παράδοξο» αυτό οφείλεται σε μία σειρά λόγων και συγκεκριμένων πολιτικών περιορισμού του δυναμισμού της μητρόπολης, που οδήγησαν σε εξαγωγή του μεταποιητικού της δυναμικού σε γειτονικούς νομούς, μεταξύ των οποίων και ο Νομός Κορινθίας. Συνεπώς, τα εισοδήματα που δημιουργούνται ως επιχειρηματικά κέρδη ή ως αμοιβές της εργασίας και των άλλων συντελεστών παραγωγής, διαφεύγουν σε μεγάλο βαθμό προς την Αττική, συμβάλλοντας περιορισμένα στην τοπική ανάπτυξη. Διορθώνοντας, λοιπόν, τα στοιχεία της Αττικής για το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης, η Κορινθία παρουσιάζεται ως ο 42^{ος} κατά σειρά νομός για το έτος 2000, ενώ πριν τη διόρθωση κατείχε την ένατη θέση επί του συνόλου της χώρας. Αντιστοίχως, τα διορθωμένα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της παραγωγικής

δραστηριότητας στους νομούς της χώρας, φέρνουν την Κορινθία στην 22^η θέση στον πρωτογενή, στην 12^η θέση στον δευτερογενή και στην 20^η θέση στον τριτογενή τομέα, όσον αφορά στο ποσοστό συμμετοχής της στη χώρα. Τέλος, οι Πετράκος και Ψυχάρης δημιουργούν έναν Σύνθετο Δείκτη Ευημερίας και Ανάπτυξης, ο οποίος προκύπτει ως μέσος όρος των τυποποιημένων τιμών όλων των επιμέρους δεικτών που υπολογίζουν, αντανακλώντας όλες τις πτυχές της αναπτυξιακής ταυτότητας κάθε νομού. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι, μετά τον υπολογισμό του εν λόγω δείκτη, κάνοντας χρήση του διορθωμένου Α.Ε.Π., η Κορινθία κατατάσσεται στην 27^η θέση επί του συνόλου της χώρας, λαμβάνοντας τιμή 31,5, ενώ η Αττική που βρίσκεται στην πρώτη θέση λαμβάνει τιμή 70,4.

Σε σχέση με την Περιφέρεια Πελοποννήσου και με βάση στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., ο Νομός Κορινθίας παράγει το μεγαλύτερο μέρος του Α.Ε.Π. σε σχέση με τους υπόλοιπους νομούς, αγγίζοντας το 2004 το 31,7% του παραγόμενου προϊόντος. Από την διαχρονική εξέλιξη των βασικών δεικτών δεν παρατηρείται κάποια σύγκλιση, αλλά αντίθετα οι υπάρχουσες ανισότητες διατηρούνται και μάλιστα παρουσιάζουν και μικρή αύξηση. Από τον υπολογισμό του Συντελεστή Μεταβλητότητας της κατανομής του ΑΕΠ κατά νομό για τα έτη 1989-94, διαπιστώνεται αύξηση των ανισοτήτων (ο συντελεστής από το 32,10% το 1989 αυξήθηκε στο 35,24% το 1994). Η ένταση αυτή οφείλεται στη σχετική βελτίωση της θέσης των δυο δυναμικών Νομών Κορινθίας και Μεσσηνίας.

Μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001 ο πληθυσμός του νομού αυξήθηκε κατά 9%. Ο δείκτης τηλεφωνικών συσκευών αγγίζει σε ποσοστό το 57,1% και είναι ο υψηλότερος της Περιφέρειας. Ανά 100 κατοίκους του αναλογούν 18 αυτοκίνητα (μέσος όρος χώρας 33 το 2002) και 1,2 νέες κατοικίες (μέσος όρος χώρας 1,2 το 2002). Οι πωλήσεις καινούριων επιβατικών αυτοκινήτων αυξήθηκαν το 2004 σε ποσοστό, φτάνοντας στις 2,5 χιλ. και αντιστοιχούσαν στο 0,9% του συνόλου της χώρας. Ο νομός έχει την 6η υψηλότερη αναλογία τροχαίων ατυχημάτων ανά 1.000 κατοίκους (1,8 με μέσο όρο χώρας 1,5 το 2002) ενώ τη μείωση των ατυχημάτων κατά 11% το 2003 ακολούθησε μείωση 7% το 2004.

Με δηλωθέν εισόδημα 10,8 χιλ. ευρώ ανά φορολογούμενο το 2003 (άνοδος 7%, 86% του μέσου όρου της Ελλάδας), οι φορολογούμενοί του πλήρωσαν το 2003 κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 728 €, έναντι μέσου όρου χώρας 1.076 €. Σε αυτόν αναλογεί 1,2% των φορολογουμένων (άνοδος 4% το 2003), 1,1% του

δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας (+11%) και 0,8% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (+17%).

Ο νομός έχει σχετικά χαμηλή αναλογία μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά 1.000 κατοίκους (62, με μέσο χώρας 66). Παρόλα αυτά, οι νομοί Κορινθίας και Αργολίδος είναι οι μόνοι που παρουσιάζουν ποσοστό αποφοίτων ανώτατης εκπαίδευσης μεγαλύτερο από τον μέσο όρο της Περιφέρειας. (“Οι Νομοί της Ελλάδος”, Προτεινόμενο αναθεωρημένο Σχέδιο Π.Ε.Π. Πελοποννήσου 2000 - 2006)

Πίνακας 3: Δείκτες Ευημερίας Ν. Κορινθίας

		Νομός Κορινθίας	Μέσος όρος χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τους 52 νομούς
ΑΕΠ κατά κεφαλή	2002	19,7 χιλ.ευρώ	12,9	2
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	2002	5,76 χιλ.ευρώ	8,32	33
Δηλ. εισόδημα ανά φορολογούμενο	2003	10,8 χιλ.ευρώ	12,5	25
Φόρος εισοδ. ανά φορολογούμενο	2003	0,73 χιλ.ευρώ	1,08	18
Φυσική αύξηση πληθυσμού/ 1000 κατοίκους	2002	-1,26	-0,01	21
Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης/ 1000 κατοίκους	2002	62	66	34
Μαθητές δημοτικού/ 1000 κατοίκους	2002	58	59	31
Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας				
ΑΕΠ	2002	2,0%		8
Φορολογούμενοι	2003	1,2%		21
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	2003	1,1%		19
Φόρος εισοδήματος φ.π.	2003	0,8%		17
Αποταμιευτικές καταθέσεις	2003	1,1%		18

(Πηγή: “Οι Νομοί της Ελλάδος” copyright: www.economics.gr.)

3.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΡΩΣΤΙΑ*

(*Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην παράγραφο αυτή έχουν ληφθεί από την «Μελέτη Προσανατολισμού της παρέμβασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανταγωνιστικότητα” στον τομέα των νέων Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών Εθνικής Εμβέλειας», που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Υπουργείου Ανάπτυξης.)

Σαν δείκτης οικονομικής ευρωστίας επιλέχτηκε ένας δείκτης που αντιστοιχεί στη Συνολική Εγχώρια Προστιθέμενη Αξία του Νομού του έτους 2001. Οι σχετικοί πίνακες ελήφθησαν από τους «Περιφερειακούς Λογαριασμούς» της Ε.Σ.Υ.Ε. Οι τιμές εδόθησαν σε τρέχουσες τιμές και η αναγωγή σε σταθερές τιμές πραγματοποιήθηκαν λαμβάνοντας υπόψη τον ετήσιο πληθωρισμό αγοράς από την Τράπεζα Ελλάδος. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν σε σταθερές τιμές αντιστοιχήθηκαν σε ανάλογα μιας βαθμολογικής κλίμακας όπου παρουσιάζεται το ποσοστό της συμμετοχής του κάθε Νομού της Χώρας επί της συνολικής εικόνας της χώρας.

Πίνακας 4: Δείκτης Οικονομικής Ευρωστίας / Νομό

		Συνολική Εγχώρια Προστιθέμενη Αξία / Νομό Έτους 2001 Στήλη (1)	Συνολική Εγχώρια Προστιθέμενη Αξία / Νομό Έτους 2001 Στήλη (2)	Δείκτης Οικονομικής Ευρωστίας / Νομό
A/A	Νομός	Αξία σε τρέχουσες τιμές (εκατ. Δρχ.)	Αξία σε σταθερές τιμές (εκατ. €)	Συμμετοχή Νομού επί συνόλου χώρας
1	Αττική	15.360.304,00	43.595,68	37,5104%
2	Θεσσαλονίκη	4.751.188,00	13.484,84	11,6026%
3	Βοιωτία	1.200.267,00	3.406,60	2,9311%
4	Εύβοια	1.200.267,00	3.406,60	2,9311%
5	Αχαΐα	1.028.319,00	2.918,58	2,5112%
6	Ηράκλειο	1.000.367,00	2.839,25	2,4429%
7	Λάρισα	953.256,00	2.705,53	2,3279%
8	Δωδεκάνησα	823.884,00	2.338,35	2,0120%

9	Μαγνησία	732.368,00	2.078,61	1,7885%
10	Φθιώτιδα	707.432,00	2.007,84	1,7276%
11	Κορινθία	704.403,00	1.999,21	1,7207%
12	Κοζάνη	683.404,00	1.939,64	1,6689%
13	Αιτωλοακαρνανία	650.322,00	1.845,75	1,5881%
14	Χανιά	544.427,00	1.545,19	1,3295%
15	Ιωάννινα	544.123,00	1.544,33	1,3288%
16	Έβρος	486.945,00	1.382,05	1,1891%
17	Σέρρες	483.203,00	1.371,43	1,1800%
18	Καβάλα	448.090,00	1.271,77	1,0943%
19	Ηλεία	441.740,00	1.253,75	1,0787%
20	Μεσσηνία	438.483,00	1.244,50	1,0708%
21	Ημαθία	437.572,00	1.241,92	1,0686%
22	Τρίκαλα	421.615,00	1.196,63	1,0296%
23	Κυκλάδες	418.591,00	1.188,05	1,0222%
24	Πέλλα	396.787,00	1.126,16	0,9690%
25	Κέρκυρα	393.665,00	1.117,30	0,9613%
26	Λέσβος	393.556,00	1.116,99	0,9611%
27	Καρδίτσα	386.617,00	1.097,30	0,9441%
28	Χαλκιδική	370.394,00	1.051,25	0,9045%
29	Αργολίδα	340.060,00	965,16	0,8304%
30	Πιερία	338.737,00	961,40	0,8272%
31	Λασιθί	311.718,00	884,72	0,7612%
32	Ξάνθη	307.251,00	872,04	0,7503%
33	Ρέθυμνο	286.799,00	813,99	0,7004%
34	Δράμα	266.072,00	755,17	0,6498%
35	Ροδόπη	256.508,00	728,02	0,6264%
36	Κιλκίς	254.495,00	722,31	0,6215%
37	Λακωνία	245.697,00	697,34	0,6000%
38	Φλώρινα	181.138,00	514,11	0,4423%
39	Άρτα	177.965,00	505,10	0,4346%
40	Αρκαδία	177.370,00	503,41	0,4331%
41	Καστοριά	176.786,00	501,75	0,4317%
42	Φωκίδα	165.831,00	470,66	0,4050%
43	Πρέβεζα	164.531,00	466,97	0,4018%
44	Χίος	158.595,00	450,12	0,3873%
45	Σάμος	138.306,00	392,54	0,3377%
46	Κεφαλληνία	118.486,00	336,29	0,2893%
47	Θεσπρωτία	115.781,00	328,61	0,2827%

48	Ζάκυνθος	103.868,00	294,80	0,2536%
49	Γρεβενά	102.370,00	290,55	0,2500%
50	Λευκάδα	80.575,00	228,69	0,1968%
51	Ευρυτανία	78.902,00	223,94	0,1927%
	ΣΥΝΟΛΟ	40.949.430,00	116.222,83	

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Παρατηρούμε ότι ο Νομός Κορινθίας κατέχει την 11^η θέση όσον αφορά τον Δείκτη Οικονομικής Ευρωστίας / Νομό, κατέχοντας ποσοστό 1,7202% επί του συνόλου της χώρας.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικότητας ανά Νομό

		Μέσος Όρος Εξαγωγών 1996 - 2000	Προστιθέμενη Αξία Νομού στη Μεταποίηση Έτος 2001	Μέσος Όρος Εξαγωγών – Προστιθέμενης Αξίας	Δείκτης Επιχειρηματικότητας / Νομό
A/A	Νομός	Αξία σε εκατ. € Στήλη (1)	Αξία σε εκατ. € Στήλη (2)	Στήλη (3) = 50% * Στήλη(1) + 50% * Στήλη(2)	Συμμετοχή του κάθε Νομού επί του συνόλου της χώρας.
1	Αττική	2.110,90	4.114,24	3.112,57	42,23%
2	Θεσσαλονίκη	957,56	1.607,36	1.282,46	17,40%
3	Βοιωτία	45,71	1.205,62	625,66	8,49%
4	Κορινθία	72,81	574,34	323,58	4,39%
5	Εύβοια	35,14	326,83	180,99	2,46%
6	Μαγνησία	49,68	257,73	153,70	2,09%
7	Αχαΐα	77,81	222,85	150,33	2,04%
8	Λάρισα	122,30	168,64	145,47	1,97%
9	Ημαθία	68,38	160,70	114,54	1,55%
10	Ξάνθη	53,51	164,04	108,77	1,48%
11	Ηράκλειο	114,70	69,68	92,19	1,25%
12	Πέλλα	87,29	87,94	87,61	1,19%
13	Φθιώτιδα	25,96	146,87	86,42	1,17%
14	Κιλκίς	55,37	114,67	85,02	1,15%
15	Έβρος	33,11	128,84	80,98	1,10%
16	Καβάλα	77,04	83,14	80,09	1,09%

Πέππα Β. Κ.: “ Η εγκατάσταση βιομηχανιών στον Ν. Κορινθίας, εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών - Κορίνθου: Διαδικασίες και Επιπτώσεις.”

17	Ιωάννινα	21,08	112,69	66,89	0,91%
18	Σέρρες	33,70	64,37	49,04	0,67%
19	Τρίκαλα	19,38	61,97	40,67	0,55%
20	Δράμα	32,14	47,93	40,04	0,54%
21	Ηλεία	46,20	31,22	38,71	0,53%
22	Αιτωλ/νανία	19,06	56,83	37,95	0,51%
23	Καστοριά	57,70	18,02	37,86	0,51%
24	Αργολίδα	38,70	29,50	34,10	0,46%
25	Πιερία	37,78	13,57	25,68	0,35%
26	Μεσσηνία	48,43	2,85	25,64	0,35%
27	Ροδόπη	17,89	27,62	22,76	0,31%
28	Αρκαδία	5,50	39,30	22,40	0,30%
29	Χαλκιδική	25,11	19,12	22,12	0,30%
30	Κοζάνη	19,73	21,66	20,70	0,28%
31	Χανιά	18,19	23,18	20,69	0,28%
32	Δωδεκάνησα	12,74	18,75	15,74	0,21%
33	Ρέθυμνο	12,29	17,70	14,99	0,20%
34	Καρδίτσα	5,70	23,24	14,47	0,20%
35	Άρτα	3,99	23,22	13,61	0,18%
36	Κυκλάδες	1,55	25,32	13,43	0,18%
37	Πρέβεζα	6,55	18,22	12,38	0,17%
38	Λέσβος	9,01	10,79	9,90	0,13%
39	Φλώρινα	3,49	13,95	8,72	0,12%
40	Χίος	14,66	1,97	8,31	0,11%
41	Λασιθί	10,78	2,54	6,66	0,09%
42	Κέρκυρα	6,02	6,59	6,31	0,09%
43	Λακωνία	6,56	5,93	6,25	0,08%
44	Φωκίδα	6,47	5,90	6,18	0,08%
45	Κεφαλληνία	4,74	4,81	4,77	0,06%
46	Σάμος	4,28	3,47	3,87	0,05%
47	Γρεβενά	0,78	6,81	3,79	0,05%
48	Ζάκυνθος	5,52	0,82	3,17	0,04%
49	Θεσπρωτία	2,57	0,98	1,77	0,02%
50	Λευκάδα	0,50	0,48	0,49	0,01%
51	Ευρυτανία	0,07	0,17	0,12	0,00%
	ΣΥΝΟΛΟ	4.546,14	10.194,95	7.370,54	

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Στον παραπάνω πίνακα, ο Νομός Κορινθίας, όσον αφορά τον δείκτη επιχειρηματικότητας ανά Νομό καταλαμβάνει την 4^η θέση επί του συνόλου της χώρας, με ποσοστό συμμετοχής 4,39%. Σημαντική για τον παράγοντα αυτό θεωρείται η συμβολή των μελετώμενων βιομηχανικών μονάδων, καθώς αποτελούν το 1/5 περίπου της βιομηχανικής δραστηριότητας του Νομού Κορινθίας. Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., κατά το έτος 2000 δραστηριοποιούνταν στην Κορινθία 63 βιομηχανικά καταστήματα.

4. Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ Ν. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1993 – 2000.

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται να διερευνηθεί η κατάσταση της βιομηχανίας στον Ν. Κορινθίας σε σχέση με το σύνολο της χώρας κατά τα έτη 1993 έως 2000, περίοδο η οποία εμφανίζει τα πρώτα αποτελέσματα της ενίσχυσης της χώρας μας από το Α' και Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Γίνεται αναφορά στο βασικά οικονομικά μεγέθη και στα μεγέθη απασχόλησης, παραγωγής και παραγωγικότητας. Υπολογίζονται επίσης οι συντελεστές QL και CS, που επιτρέπουν τη σύγκριση του νομού με το σύνολο της χώρας.

4.1 ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ

Τα βασικά οικονομικά μεγέθη της βιομηχανίας του Ν Κορινθίας για τα έτη 1995 έως 2000 φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί. Οι τιμές που αναγράφονται είναι σε χιλιάδες €.

Πίνακας 6: Βασικά Οικονομικά Μεγέθη Ν. Κορινθίας

ΕΤΗ	ΑΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΟΙΒΩΝ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΑΞΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗ ΑΞΙΑ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ
1995	67	4.543	57904,5787	912608,9567	192264,9127	861632,8904
1996	67	4.590	65840,0195	1086345,351	194961,0131	1024232,833
1997	67	4.660	71077,0549	1279528,267	272317,7006	1203702,777
1998	67	4.692	77796,0971	1177111,877	336005,7993	1137112,784
1999	61	4.522	79454,2867	1300387,184	312226,2685	1263909,828
2000	63	4704	86880,8605	2063505,858	409593,573	1915770,371

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η απασχόληση κατά τα έτη 1993, 1996 και 2000, καθώς επίσης και η μέση ετήσια μεταβολή αυτής έχουν ως εξής:

Πίνακας 7: Απασχόληση

Νομός	Απόλυτο μέγεθος			Περιφερειακή σύνθεση			Μέση ετήσια μεταβολή		Σταθμισμένη μέση ετήσια μεταβολή		Μέση ετήσια μεταβολή	Σταθμισμένη μέση ετήσια μεταβολή
	1993	1996	2000	1993	1996	2000	1993-1996	1996-2000	1993-1996	1996-2000	1993-2000	1993-2000
Κορινθίας	4490	4590	4704	1.64%	1.67%	1.71%	0,73%	0,62%	0,12%	0,10%	0,65%	0,11%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής υπολογίστηκε, όπως και παρακάτω, κάνοντας χρήση του τύπου του ανατοκισμού. Σημειώνεται ότι η Περιφερειακή Σύνθεση περιγράφει τη συμμετοχή του νομού ως προς το σύνολο της χώρας, ενώ η Σταθμισμένη Μέση Ετήσια Μεταβολή προκύπτει πολλαπλασιάζοντας την μέση ετήσια μεταβολή με την περιφερειακή σύνθεση του έτους εκκίνησης κάθε περιόδου. Ο υπολογισμός της σταθμισμένης μέσης ετήσιας μεταβολής για όλους τους νομούς της Ελλάδος, κατά τις τρεις περιόδους που αναφέρονται στον πίνακα, φέρνει την Κορινθία σταθερά στις δέκα πρώτες θέσεις κατάταξης, όπως φαίνεται ακολούθως:

Πίνακας 8: Σταθμισμένη Μέση Ετήσια Μεταβολή Απασχόλησης

1993-1996		1996-2000		1993-2000	
Ν. Ξάνθης	1,07%	Ν. Βοιωτίας	2,26%	Ν. Αττικής (Υπόλοιπο)	0,93%
Ν. Κυκλάδων	0,48%	Ν. Αττικής (Υπόλοιπο)	1,72%	Ν. Βοιωτίας	0,93%
Ν. Ροδόπης	0,23%	Ν. Κιλκίς	0,55%	Ν. Ροδόπης	0,35%
Ν. Ευβοίας	0,13%	Ν. Ροδόπης	0,52%	Ν. Κιλκίς	0,28%
Ν. Κορινθίας	0,12%	Ν. Ηρακλείου	0,49%	Ν. Ιωαννίνων	0,25%
Ν. Χαλκιδικής	0,10%	Ν. Ιωαννίνων	0,41%	Ν. Ξάνθης	0,24%
Ν. Ιωαννίνων	0,08%	Ν. Ημαθίας	0,22%	Ν. Ηρακλείου	0,19%
Ν. Φθιώτιδας	0,08%	Ν. Ρεθύμνου	0,14%	Ν. Κυκλάδων	0,18%
Ν. Λέσβου	0,04%	Ν. Λαρίσης	0,10%	Ν. Κορινθίας	0,11%
Ν. Πρεβέζης	0,03%	Ν. Κορινθίας	0,10%	Ν. Ρεθύμνου	0,07%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Παρακάτω περιγράφεται η ποσοστιαία συμμετοχή του Ν. Κορινθίας στην ακαθάριστη αξία βιομηχανικής παραγωγής της χώρας. Τα ποσά που αναγράφονται αναφέρονται σε χιλιάδες €.

Πίνακας 9: Συμμετοχή του Ν. Κορινθίας στην ακαθάριστη αξία βιομηχανικής παραγωγής της Ελλάδος.

Διοικητική Ενότητα	Απόλυτο μέγεθος			Περιφερειακή σύνθεση			Μέση ετήσια μεταβολή		Σταθμισμένη μέση ετήσια μεταβολή		Μέση ετήσια μεταβολή	Σταθμισμένη μέση ετήσια μεταβολή
	1993	1996	2000	1993	1996	2000	1993-1996	1996-2000	1993-1996	1996-2000	1993-2000	1993-2000
Ν. Κορινθίας	875033,3	827376,5	1571596,2	5,72%	5,52%	7,22%	-1,83%	17,40%	-1,05%	9,60%	8,54%	4,89%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει τους πέντε πρώτους σε παραγωγικότητα νομούς της Ελλάδος κατά το έτος 1993, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. Αναφέρεται η παραγωγικότητα για τα έτη 1993, 1996 και 2000, καθώς επίσης και η μέση ετήσια μεταβολή των περιόδων 1993 – 1996, 1996 – 2000 και 1993 – 2000.

Πίνακας 10: Παραγωγικότητα

Α/Α	ΝΟΜΟΙ	ΑΠΟΛΥΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ			ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
		1993	1996	2000	1993-1996	1996-2000	1993-2000
1	Κορινθίας	66.407	61.422	113.844	-2,54%	16,68%	7,84%
2	Λακωνίας	29.618	32.035	31.786	2,62%	-0,19%	0,99%
3	Τρικάλων	28.534	41.310	92.122	12,99%	22,20%	17,83%
4	Βοιωτίας	28.035	32.025	50.024	4,49%	11,79%	8,44%
5	Λευκάδος	25.202	21.072	25.319	-5,74%	4,70%	0,06%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Έπεται επεξεργασία στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε., με βάση τους δείκτες QL και CS, των οποίων η επεξήγηση δίνεται ακολούθως:

4.1.1. Συντελεστής Συμμετοχής (LOCATION QUOTIENT)

Ο συντελεστής συμμετοχής επιτρέπει τις συγκρίσεις μεταξύ περιφερειών και δραστηριοτήτων, με έμμεσο τρόπο, δηλαδή με αναφορά στα εθνικά μεγέθη. Δίνεται από τον τύπο:

$$QL = \frac{A_{ir}}{A_r} / \frac{A_{in}}{A_n}$$

όπου QL= ο συντελεστής συμμετοχής

A_{ir} = η απασχόληση του κλάδου i στην περιφέρεια r

A_r = η συνολική απασχόληση (βιομηχανία) της περιφέρειας r

A_{in} = η απασχόληση του κλάδου i στο σύνολο της χώρας

A_n = η συνολική απασχόληση (βιομηχανία) της χώρας

Η ερμηνεία του συντελεστή συμμετοχής είναι η εξής:

Εάν

QL = 1, η δραστηριότητα του κλάδου i είναι ανεπτυγμένη στην περιφέρεια όσο και στο σύνολο της χώρας. Η δραστηριότητα θεωρείται εξισορροπημένη.

QL > 1, η δραστηριότητα του κλάδου i είναι περισσότερο αναπτυγμένη στην περιφέρεια απ’ ότι στο σύνολο της χώρας. Η δραστηριότητα θεωρείται βασική ή εξαγωγική.

QL < 1, η δραστηριότητα του κλάδου i είναι λιγότερο αναπτυγμένη στην περιφέρεια απ’ ότι στο σύνολο της χώρας. Η δραστηριότητα θεωρείται μη βασική. (Παπαδασκαλόπουλος, 2000)

Ο δείκτης υπολογίστηκε για τους κλάδους βιομηχανίας στον Ν. Κορινθίας για τα έτη 1993, 1996 και 2000, και τα μεγέθη που προκύπτουν παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 11: Υπολογισμός του συντελεστή QL για τους βιομηχανικούς κλάδους του Ν. Κορινθίας

ΚΩΔΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	ΚΛΑΔΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ	ΕΤΗ		
		1993	1996	2000
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	0,94	0,92	0,68
16	Παραγωγή προϊόντων καπνού	-	-	-
17	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	-	0,31	0,20
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης, κατεργασία και βαφή γουναρικών	-	-	-
19	Κατεργασία και δέψη, κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελοποιίας, ειδών σαγματοποιίας και υποδημάτων	-	-	-
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	3,60	2,45	2,41
21	Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	-	1,47	0,92
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	-	-	-
23	Παραγωγή οπτάνθρακα (κωκ), προϊόντων διύλισης πετρελαίου και πυρηνικών καυσίμων	-	-	-
24	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	0,40	0,46	0,29
25	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	0,67	-	-
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	1,23	1,13	0,74
27	Παραγωγή βασικών μετάλλων	-	-	-
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	1,29	0,98	0,55
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	-	-	-
30	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών	-	-	-
31	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	14,95	7,89	4,38
32	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	-	-	-
33	Κατασκευή ιατρικών οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	-	-	-
34	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	-	-	-
35	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	-	-	-
36	Κατασκευή επίπλων, λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	-	-	-
37	Ανακύκλωση	-	-	-

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Το γεγονός ότι το μέγεθος QL δεν υπολογίζεται παντού συμβαίνει εξαιτίας της έλλειψης των απαραίτητων δεδομένων, τα οποία κρίνονται εμπιστευτικά από την Ε.Σ.Υ.Ε. Παρατηρείται ότι ο Ν. Κορινθίας αποκλίνει κατά πολύ προς τα κάτω σε σχέση με το σύνολο της χώρας για τους κλάδους παραγωγής χημικών ουσιών και κατασκευής προϊόντων από ελαστικό. Φαίνεται επίσης πως, εξαιρετικά ανεπτυγμένος σε σχέση με το σύνολο της χώρας, είναι ο κλάδος κατασκευής ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών.

Η διαχρονική εξέλιξη των τιμών του QL για τους κλάδους της βιομηχανίας στον Ν. Κορινθίας παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα. Παρατηρείται ότι το παραγωγικό σύστημα του νομού βασίζεται διαχρονικά στους κλάδους 31 (κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών) και 20 (βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής), διατηρώντας σχεδόν σταθερή την παραγωγική του δομή. Παρόλα αυτά και όσον αφορά τους δύο αυτούς κλάδους, το μέγεθος παρουσιάζει πτωτική τάση – τάση σύγκλισης με τον μέσο όρο της Ελλάδος - όσο πλησιάζει στο έτος 2000.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αρκετά ανεπτυγμένος στον νομό είναι και ο κλάδος των πετρελαιοειδών. Όπως θα φανεί και παρακάτω, κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας πεδίου, ο συγκεκριμένος κλάδος απασχολεί εξαιρετικά μεγάλο αριθμό εργαζομένων, ο οποίος είναι υπερδιπλάσιος του αριθμού απασχολούμενων κάθε άλλης επιχείρησης της υπό μελέτη περιοχής. Θεωρείται, λοιπόν, εξαιρετικά πιθανό να κατέχει ο κλάδος των πετρελαιοειδών μία από τις υψηλότερες – αν όχι την υψηλότερη- τιμή του υπολογιζόμενου δείκτη QL στον Ν. Κορινθίας, συμπέρασμα όμως που εξάγεται σχεδόν αυθαίρετα, λόγω έλλειψης των απαραίτητων στοιχείων.

Το συμπέρασμα ενισχύει και ο παρακάτω πίνακας, στον οποίο παρουσιάζονται στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2000. Όπως φαίνεται, η απασχόληση της βιομηχανίας πετρελαιοειδών που ανήκει στην υπό μελέτη περιοχή καλύπτει σχεδόν το 1/4 της απασχόλησης του κλάδου για το σύνολο της χώρας.

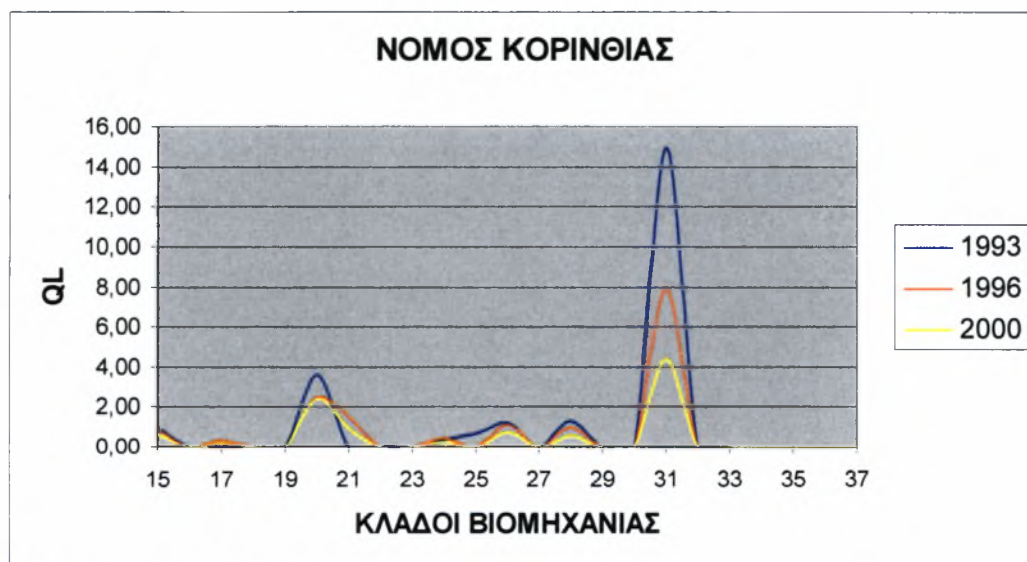
Πίνακας 12: Σύγκριση της απασχόλησης της υπό μελέτη περιοχής με το σύνολο της χώρας για τον κλάδο των πετρελαιοειδών.

ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ (1)	1	948
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ (2)	11	3.437
[(1) / (2)] %	9,10%	27,60%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Ακολουθώντας το ίδιο σκεπτικό, αναφέρεται και κάθε άλλη επιφύλαξη σε σχέση με τους κλάδους για τους οποίους το μέγεθος δεν έχει υπολογιστεί λόγω έλλειψης στοιχείων.

Διάγραμμα 1:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

4.1.2. Συντελεστής ειδίκευσης μιας περιφέρειας (CS)

Ο συντελεστής ειδίκευσης δίνεται από τον τύπο,

$$CS = \frac{1}{2} \sum_r \left| \frac{Air}{Ar} - \frac{Ain}{An} \right|$$

Air = Η απασχόληση του κλάδου i στην περιφέρεια r

Ar = Η συνολική απασχόληση της περιφέρειας r

Ain = Η απασχόληση του κλάδου i στο σύνολο της χώρας

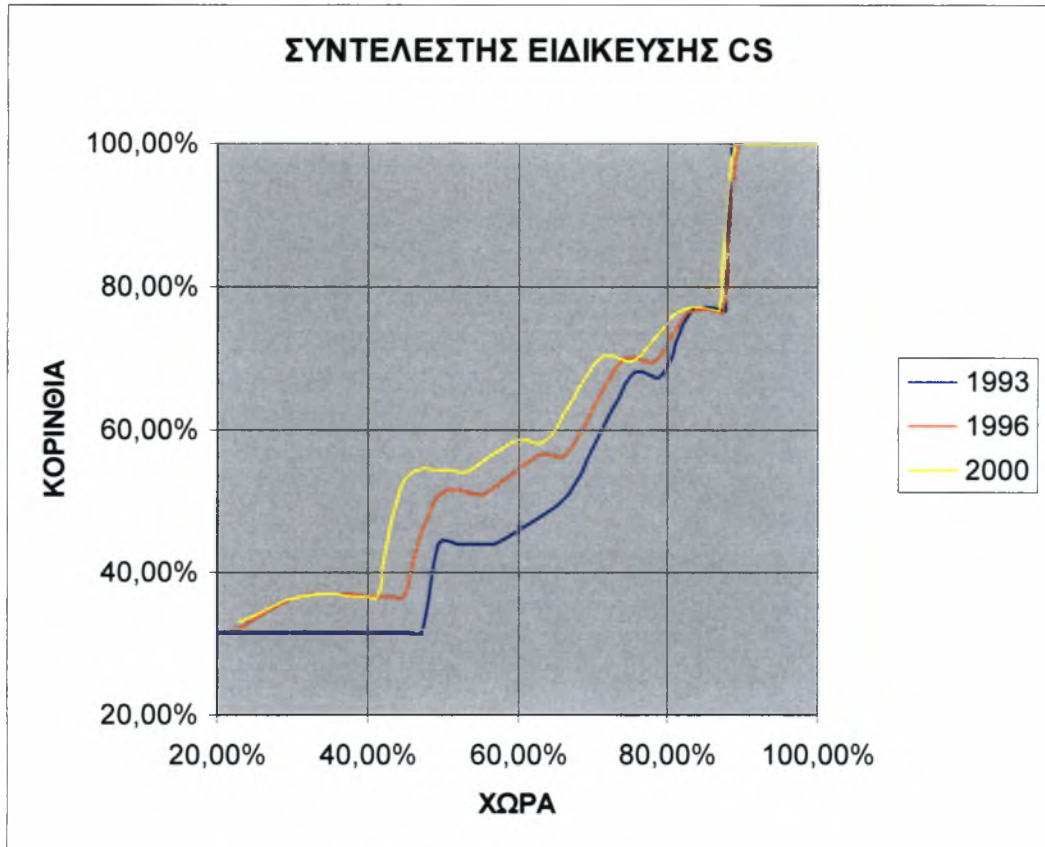
An = Η συνολική απασχόληση της χώρας

Και ο συντελεστής αυτός κυμαίνεται μεταξύ 0 και 1:

- Όταν $CS = 0$ η περιφέρεια r είναι ειδικευμένη σε σχέση με την εθνική κατανομή των δραστηριοτήτων, δηλαδή η κλαδική της διάρθρωση είναι ταυτόσημη με την κλαδική διάρθρωση του εθνικού συνόλου.
- Όταν $CS = 1$ η περιοχή θεωρείται ειδικευμένη, η κλαδική της διάρθρωση είναι εντελώς διαφορετική από την αντίστοιχη εθνική. (Παπαδασκαλόπουλος, 2000).

Με βάση τα μη εμπιστευτικά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για την απασχόληση στη βιομηχανία, τόσο στον Ν. Κορινθίας, όσο και στο σύνολο της χώρας, για τα έτη 1993, 1996 και 2000, υπολογίστηκαν αθροιστικά τα ποσοστά απασχόλησης στους κλάδους βιομηχανίας για τον Ν. Κορινθίας και το σύνολο της χώρας και εν συνεχεία ο συντελεστής CS, ο οποίος απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 2:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία από στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Το διάγραμμα δείχνει πως ο συντελεστής τείνει στην διαγώνιο των 45°, κάτι που υποδεικνύει πως η κλαδική διάρθρωση του Ν. Κορινθίας πλησιάζει την κλαδική διάρθρωση του εθνικού συνόλου, γεγονός που παρατηρείται όλο και περισσότερο όσο πλησιάζουμε στο έτος 2000.

5. Η ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνθηκε στις βιομηχανίες που είναι εγκατεστημένες εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών – Κορίνθου. Το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε σε όλες τις βιομηχανίες που βρίσκονται στην περιοχή και εντός των ορίων του Ν. Κορινθίας, τα στοιχεία των οποίων ελήφθησαν από το Επιμελητήριο Κορινθίας. Αυτές είναι οι Cadbury Hellas A.E., Fulgor A.E., Crown Hellas Can A.E., Landis + Gyr A.E., Μύλοι Παπαφίλη A.E., Motor Oil Hellas A.E., Sulphur Hellas A.E., Λαρσινός A.E., Φ.Α. Μουρίκης A.E., Πέρλα Ελληνικών Άλας Ε.Π.Ε., Μύλοι Σόγιας A.E., Κεραφίνα ΑΒΕΤΕ και Φύρκο A.E., εγκατεστημένες στον Ισθμό Κορίνθου και στις περιοχές Σουσαάκι και Καλαμάκι Κορινθίας. Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα της εργασίας.

Σκοπός του ήταν η διερεύνηση του κλάδου βιομηχανίας στον οποίο οι επιχειρήσεις απευθύνονται, ο αριθμός εργαζομένων που αυτές απασχολούν και το ποσοστό αυτών που κατοικούν στον Ν. Κορινθίας. Επιπλέον, διερευνήθηκε ο τρόπος και οι λόγοι εγκατάστασης των βιομηχανιών στη συγκεκριμένη τοποθεσία, μέσω του τρόπου με τον οποίο αποκτήθηκε το οικόπεδο στο οποίο βρίσκονται, αλλά και των κριτηρίων που έπαιξαν ρόλο στην επιλογή της θέσης εγκατάστασης. Οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων ρωτήθηκαν επίσης για τον κύκλο εργασιών της πρώτης χρονιάς λειτουργίας της επιχείρησης και του παρελθόντος έτους, ώστε να διερευνηθεί διαχρονικά η οικονομική εξέλιξη και ευρωστία αυτών. Ρωτήθηκαν επίσης για τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που παρουσιάζονται εξαιτίας της εγκατάστασης στην θέση που βρίσκονται σήμερα. Τέλος, οι ερωτώμενοι είχαν τη δυνατότητα να εκφράσουν τη γνώμη τους σε σχέση με τα μέτρα πολιτικής που πιστεύουν πως θα έπρεπε να ληφθούν, ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα που σήμερα αντιμετωπίζουν.

Από τις 13 επιχειρήσεις της περιοχής, συμπληρώθηκαν 12 ερωτηματολόγια, καλύφθηκε δηλαδή το 92% περίπου του συνόλου του δείγματος. Ακολούθησε κωδικοποίηση των απαντήσεων και εισαγωγή τους στο λογιστικό φύλλο Excel της Microsoft, απ' όπου εξήχθησαν και τα διαγράμματα που ακολουθούν.

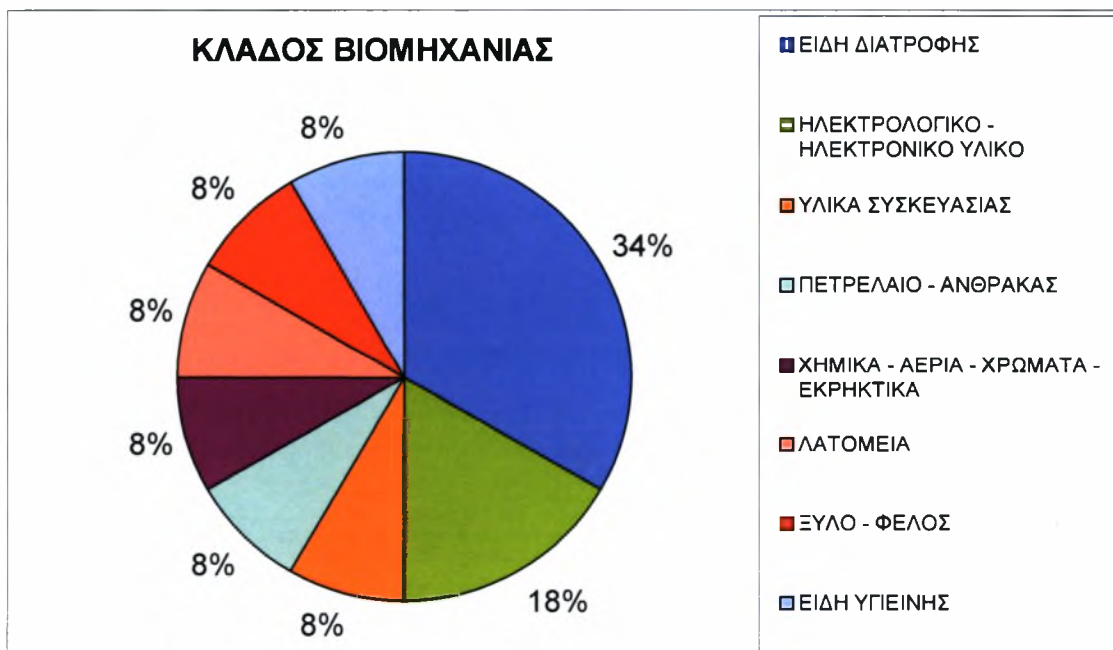
Οι εγκατεστημένες στην περιοχή βιομηχανίες και η ακριβής θέση αυτών παρουσιάζονται στον σχετικό χάρτη, ο οποίος δημιουργήθηκε ύστερα από επιτόπια παρατήρηση.

5.1 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ

Εξετάστηκε αρχικά ο κλάδος στον οποίο ανήκει καθεμιά από τις ερωτώμενες επιχειρήσεις, ώστε να ερευνηθεί εάν αξιόλογος αριθμός επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου επέλεξαν την εγκατάστασή τους στην υπό μελέτη περιοχή, λόγω πιθανώς ενός ιδιαίτερου χαρακτηριστικού που η τελευταία διαθέτει. Σκοπός της ερώτησης αυτής ήταν και η αναζήτηση του κατά πόσο βιομηχανίες συγγενικών κλάδων θα μπορούσαν να αναπτύξουν συνεργατικές σχέσεις μεταξύ τους, γεγονός που θα ενισχυόταν από την εγγύτητα της μιας με την άλλη. Να σημειωθεί ότι σε κάποιες από τις ερωτήσεις, έστω και αν δεν απαντήθηκαν από το σύνολο των βιομηχανιών της υπό μελέτη περιοχής, χρησιμοποιούνται κατά την επεξεργασία στοιχεία που ελήφθησαν από άλλες – πλην του ερωτηματολογίου - πηγές.

Η κατηγοριοποίηση των απαντήσεων που ελήφθησαν στην προαναφερθείσα ερώτηση οδήγησε στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 3:

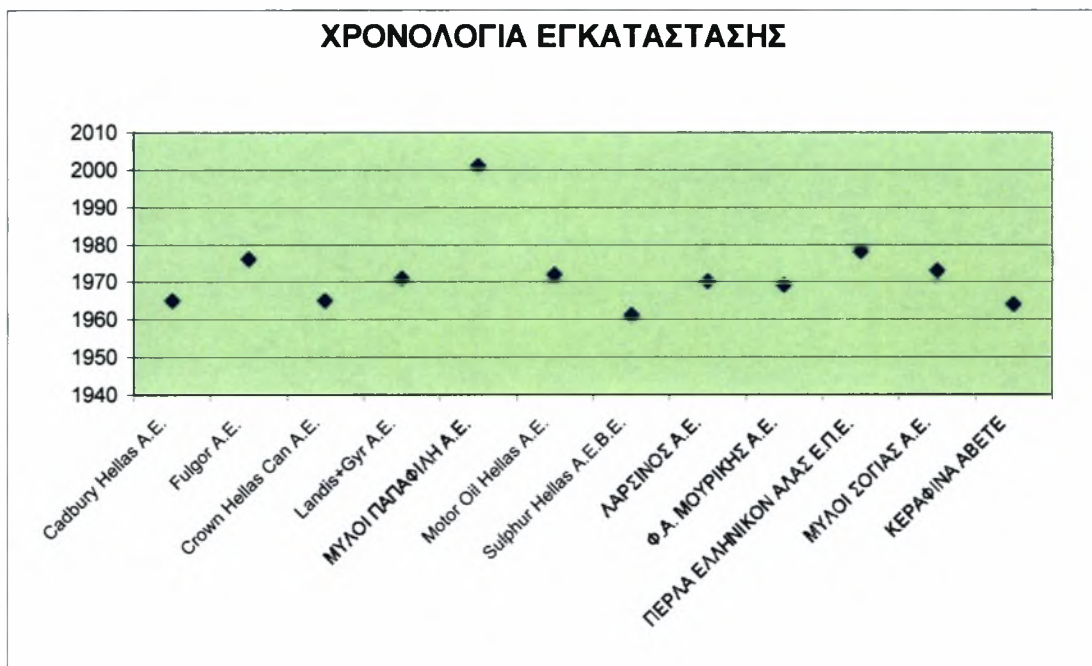

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Όπως παρατηρείται, το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχουν οι βιομηχανίες ειδών διατροφής, με 34 %, ακολουθούν τα ηλεκτρολογικά και ηλεκτρονικά υλικά με 18%, ενώ οι υπόλοιποι κλάδοι κατανέμονται ισόποσα στο διάγραμμα. Το κατά πόσο οι υπό εξέταση βιομηχανίες αναπτύσσουν μεταξύ τους συνεργατικές σχέσεις θα εξετασθεί παρακάτω.

Ακολουθεί το διάγραμμα χρονολογίας εγκατάστασης ή μετεγκατάστασης των βιομηχανιών, στην περιοχή που μελετάται:

Διάγραμμα 4:

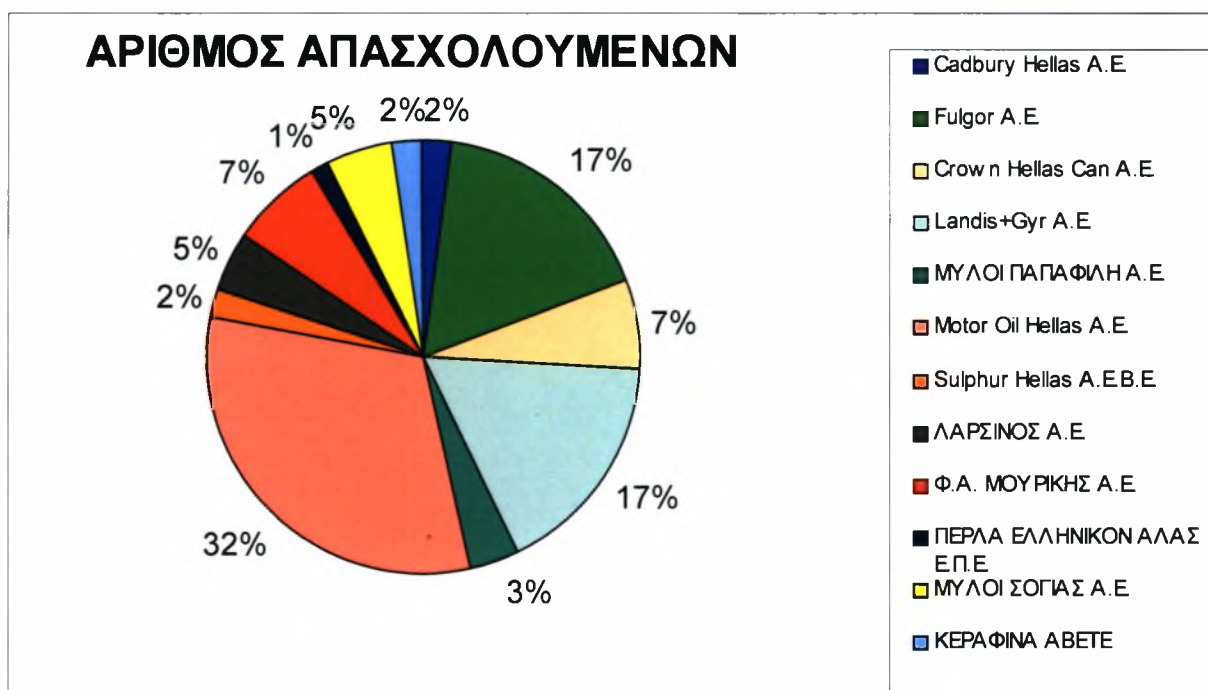

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρατηρώντας το σχετικό διάγραμμα, διαπιστώνουμε πως το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων (11/12) ιδρύθηκε ή μετεγκαταστάθηκε στην υπό μελέτη περιοχή κατά τις δεκαετίες του 1960 και 1970. Εξαιρεση αποτελεί η επιχείρηση «Μύλοι Παπαφίλη Α.Ε.», με έτος ίδρυσης που αποκλίνει κατά πολύ από το υπόλοιπο δείγμα (2001). Συμπεραίνουμε αρχικά πως η νομοθεσία των δεκαετιών 1960 και 1970

ήταν αυτή που ευνόησε την εγκατάσταση των επιχειρήσεων στην περιοχή, παρέχοντας κίνητρα ανάπτυξης της περιοχής, ή αντικίνητρα περαιτέρω ανάπτυξης της βιομηχανίας στην περιοχή πρωτεύουσας. Το σημείο αυτό θα διερευνηθεί σε ακόλουθο διάγραμμα (Διάγραμμα Κριτηρίων Επιλογής Θέσης Εγκατάστασης).

Διάγραμμα 5:

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

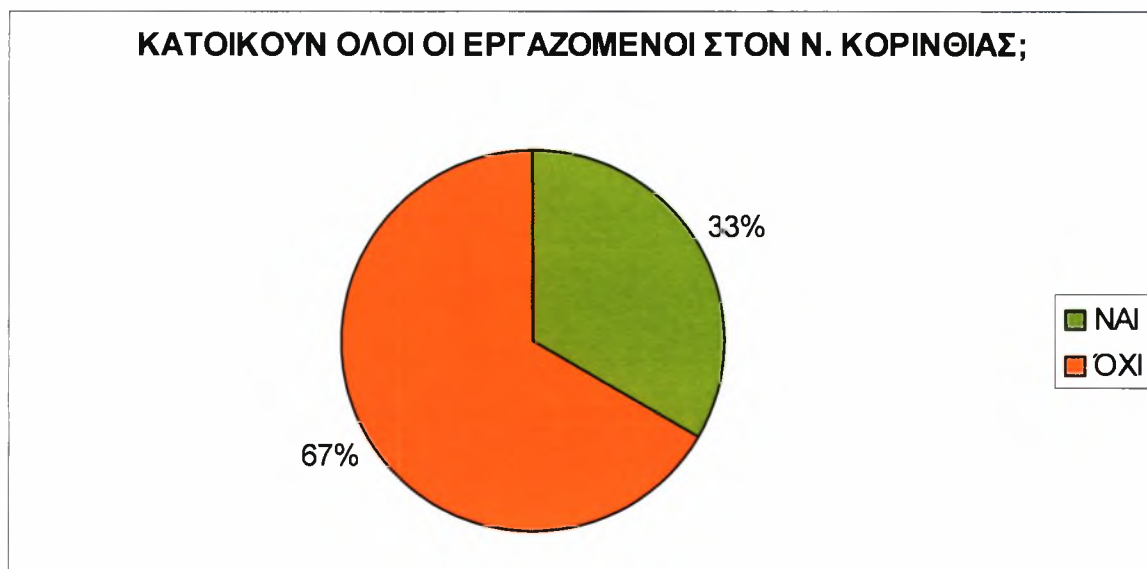
Τα πρωτεία στο διάγραμμα απασχολούμενων που παρουσιάζεται κατέχει η εταιρεία Motor Oil Hellas A.E., καταλαμβάνοντας το 32%. Σημαντικό ποσοστό του δείγματος καταλαμβάνουν και οι Fulgor A.E και Landis + Gyr A.E., με ποσοστό 17% έκαστη. Ακολουθούν οι υπόλοιπες επιχειρήσεις με ποσοστά 1% έως 7% του δείγματος. Να σημειωθεί ότι το σύνολο απασχολούμενων στις επιχειρήσεις που παρουσιάζονται στο διάγραμμα 3 είναι κατά μέσο όρο 3000 άτομα, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβολές του προσωπικού με βάση τις εποχιακές ανάγκες.

Σύμφωνα με το στοιχείο της Ε.Σ.Υ.Ε., κατά το απογραφικό έτος 2000 υπήρχαν στον Ν. Κορινθίας 63 βιομηχανίες με 4.704 απασχολούμενους. Από τον δείκτη αυτό προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις με τις οποίες ασχολείται η παρούσα

εργασία καλύπτει το 64% περίπου του συνόλου των απασχολουμένων στις βιομηχανίες του Ν. Κορινθίας.

Εν συνεχεία διερευνήθηκε εάν όλοι οι εργαζόμενοι καθεμιάς από τις επιχειρήσεις κατοικούν στον Ν. Κορινθίας. Στο διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ότι μόνο το 33% των 12 επιχειρήσεων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο (δηλαδή 4 επιχειρήσεις) απασχολούν εξ ολοκλήρου κατοίκους του Ν. Κορινθίας.

Διάγραμμα 6:

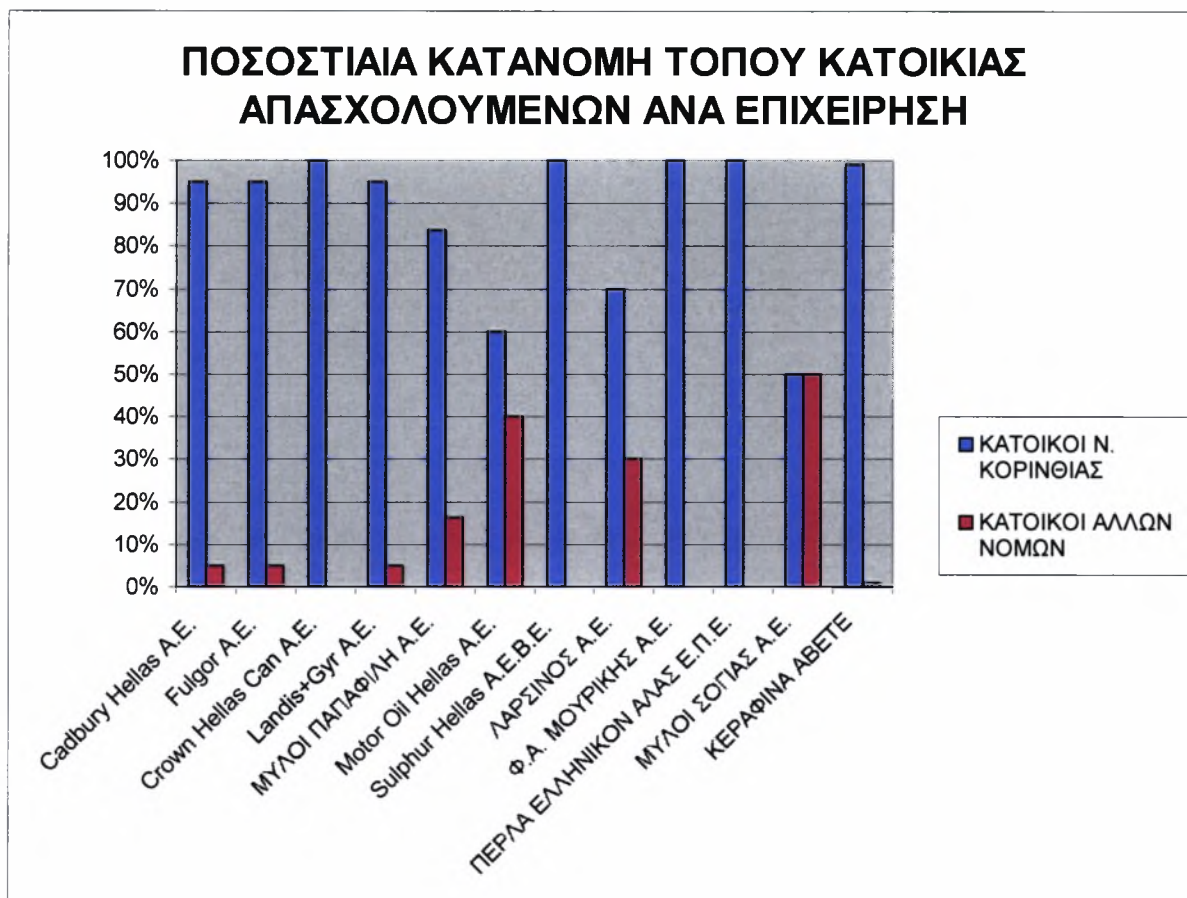

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Το υπόλοιπο 67% (δηλαδή 8 επιχειρήσεις) απασχολεί και κατοίκους άλλων Νομών, οι οποίοι, όπως προέκυψε από προσωπικές συνεντεύξεις των ερωτώμενων είναι κυρίως κάτοικοι του Ν. Αττικής.

Στο επόμενο διάγραμμα, παρουσιάζεται ο τύπος μόνιμης κατοικίας των εργαζομένων κάθε επιχείρησης. Τα ποσοστά των κατοίκων που διατηρούν τη μόνιμη κατοικία τους σε άλλο Νομό δόθηκαν προσεγγιστικά από τους ερωτηθέντες, καθώς η πρόσληψη εποχιακού προσωπικού είναι ένας παράγοντας που διατηρεί ευμετάβλητο το ακριβές ποσοστό από περίοδο σε περίοδο λειτουργίας.

Διάγραμμα 7:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως προκύπτει από το διάγραμμα, το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης κατοίκων άλλων νομών ανήκει στην εταιρεία «Μύλοι Σόγιας Α.Ε.» και κυμαίνεται στο 50%, ενώ ακολουθεί η Motor Oil Hellas με 40% περίπου. Ωστόσο, η μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων απασχολεί κατοίκους του Ν. Κορινθίας σε ποσοστό άνω του 90%, γεγονός που ενισχύει την άποψη πως η ίδρυση ή μετεγκατάσταση βιομηχανιών στην υπό μελέτη περιοχή δημιούργησε πληθώρα θέσεων εργασίας για τους κατοίκους του Νομού.

Στη συνέχεια εξετάζεται ο τρόπος απόκτησης του οικοπέδου εντός του οποίου λειτουργούν σήμερα οι βιομηχανίες. Οι απαντήσεις που δόθηκαν περιορίζονται σε τρεις: Το οικόπεδο ανήκε στην επιχείρηση, αγοράστηκε από έναν ιδιοκτήτη ή από περισσότερους του ενός ιδιοκτήτες. Το διάγραμμα έχει ως εξής:

Διάγραμμα 8:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

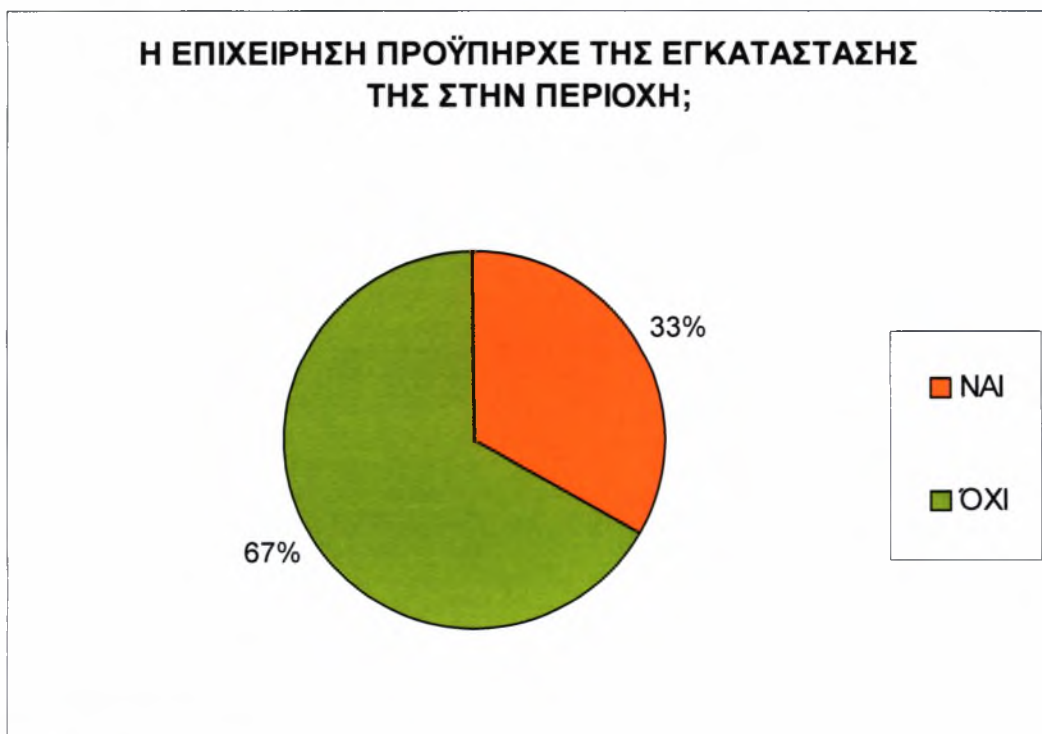
Όπως είναι λογικό, το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνουν οι επιχειρήσεις των οποίων το οικόπεδο αγοράστηκε από περισσότερους του ενός ιδιοκτήτες, καθώς η ανάπτυξη μιας βιομηχανίας απαιτεί συνήθως και μεγάλη έκταση γηπέδου. Το γεγονός αυτό πιθανώς σχετίζεται και με τις χαμηλές αξίες γης, που παρουσιάζονται παρακάτω ως κριτήριο επιλογής της θέσης της επιχείρησης. Ιδιαίτερα αξιόλογο είναι το ποσοστό που συγκεντρώνει η πρώτη επιλογή, ότι το οικόπεδο ανήκε στην επιχείρηση, πράγμα που σημαίνει ότι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης είχε ήδη στην κατοχή του το οικόπεδο, το οποίο αποφάσισε να αξιοποιήσει με αυτόν τον τρόπο. Η κατοχή ενός οικοπέδου αποτελεί ως φαίνεται σημαντικό λόγο εγκατάστασης ή μετεγκατάστασης στη συγκεκριμένη περιοχή, έναντι κάποιας άλλης. Χαμηλότερο ποσοστό 17% συγκεντρώνεται από τις επιχειρήσεις που αγόρασαν το οικόπεδο στο οποίο είναι εγκατεστημένες από έναν μόνο ιδιοκτήτη. Διαπιστώνεται, επίσης, ότι το 64% των οικοπέδων που ανήκουν σήμερα στις υπό μελέτη βιομηχανικές μονάδες αγοράστηκαν από έναν ή περισσότερους ιδιοκτήτες, γεγονός που χαρακτηρίζει ίσως την σχετική ευκολία με την οποία αποκτήθηκαν τα οικόπεδα αυτά, καθώς οι αρχικοί ιδιοκτήτες όμορων οικοπέδων συμφώνησαν όλοι στις αγοραπωλησίες αυτών. Αεροφωτογραφίες της υπό μελέτη περιοχής κατά τη δεκαετία του 1960 δείχνουν πως δεν υπήρχε

κυριαρχούσα χρήση, παρά μόνο ακαλλιέργητες ως επί το πλείστον εκτάσεις. Μετά την εγκατάσταση των επιχειρήσεων έως και σήμερα, η χαρακτηριστικότερη είναι βεβαίως η βιομηχανική χρήση ενώ σημειώνεται και μετατροπή μεγάλου μέρους των γύρω εκτάσεων σε καλλιεργήσιμες.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε στην τιμή αγοράς του οικοπέδου κάθε επιχείρησης. Δυστυχώς οι απαντήσεις δεν είναι συγκρίσιμες καθώς οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δεν θυμούνταν ή δεν γνώριζαν στοιχεία του έτους αγοράς. Οι δύο απαντήσεις που ελήφθησαν έχουν μεγάλη χρονολογική διαφορά (1973 και 2001), γεγονός που καθιστά τη σύγκριση ακόμα δυσκολότερη.

Εν συνεχεία, διερευνήθηκε εάν η επιχείρηση προϋπήρχε της εγκατάστασής της στο σημείο που βρίσκεται σήμερα, ή εάν εγκαταστάθηκε εκεί ταυτόχρονα με την ίδρυσή της. Τα αποτελέσματα φαίνονται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 9:

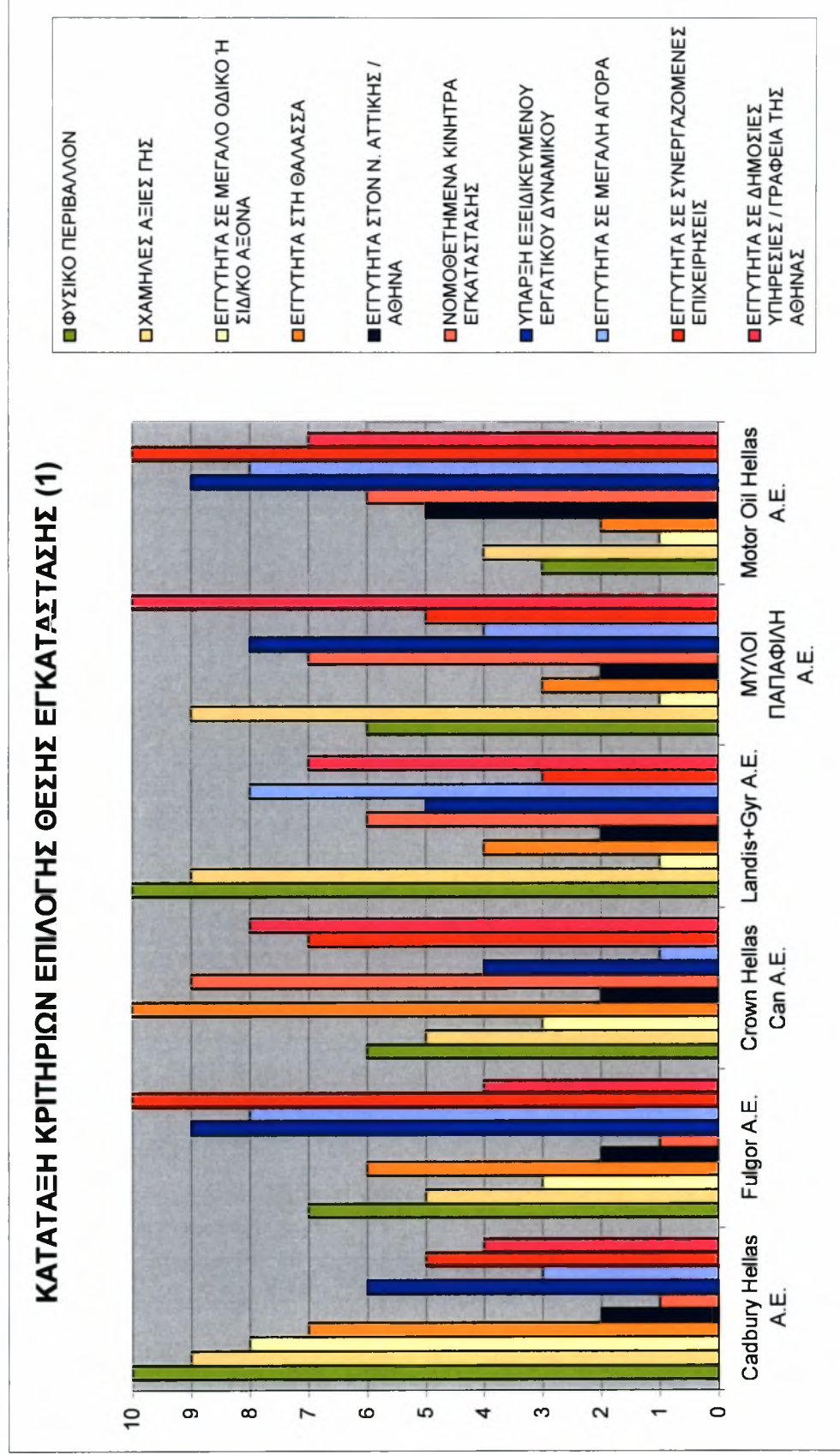

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται, το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων (67%) εγκαταστάθηκαν στην περιοχή όταν ιδρύθηκαν. Από το υπόλοιπο 33%, οι επιχειρήσεις λειτουργούσαν είτε στο εξωτερικό είτε στον Ν. Αττικής. Μέσα σε αυτές σημειώνονται και περιπτώσεις στις οποίες ως κίνητρο εγκατάστασης στον Ν. Κορινθίας λειτούργησε η ανάπτυξη του τελευταίου σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας. Για παράδειγμα, η εταιρεία Crown Hellas Can Α.Ε. μετέφερε το εργοστάσιό της από την Αθήνα στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδος προκειμένου να βρίσκεται κοντά στον τόπο παραγωγής των προϊόντων που συσκεύαζε (φρούτων, χυμών κλπ.).

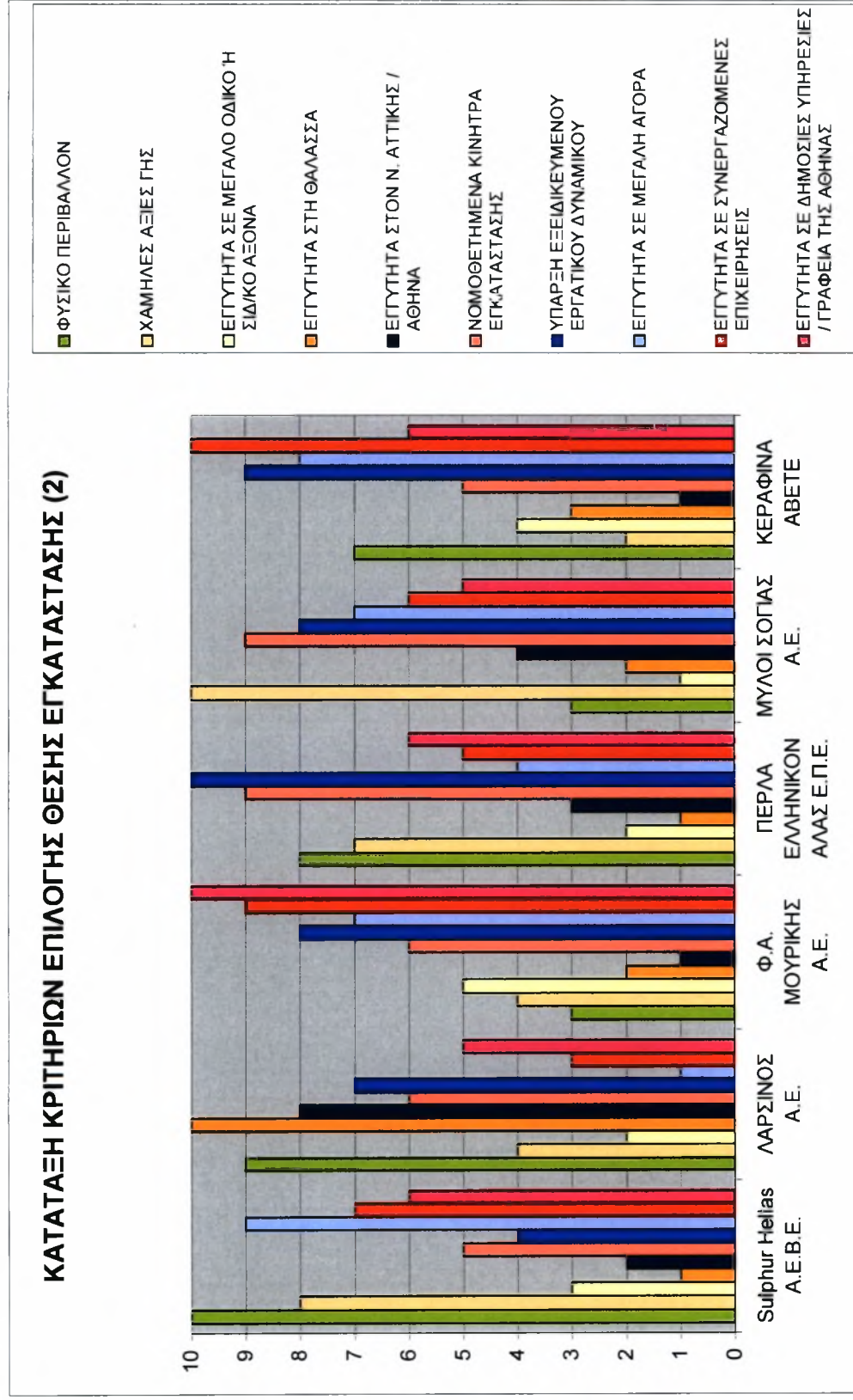
Ακολουθεί η κατάταξη των κριτηρίων επιλογής της θέσης εγκατάστασης κάθε επιχείρησης στο σημείο που βρίσκεται σήμερα. Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να βαθμολογήσουν μια σειρά κριτηρίων με αριθμούς από το 1 έως το 10, δίνοντας 1 στον σημαντικότερο για αυτούς παράγοντα. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο ιδρυτής της επιχείρησης δεν βρισκόταν εν ζωή, η ερώτηση απαντήθηκε από απογόνους αυτών, που εξακολουθούν να δραστηριοποιούνται στα πλαίσια λειτουργίας της επιχείρησης, ή από κάποιο από τα αρχαιότερα στελέχη αυτής. Τα αποτελέσματα κατανέμονται σε δύο διαγράμματα, προκειμένου να είναι ευκρινέστερα στην ανάγνωσή τους.

Διάγραμμα 10α:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 10β:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η κατάταξη των κριτηρίων παρατίθεται εν συνεχεία σε πίνακα, προκειμένου να καταστεί ευκολότερη η εξαγωγή συμπερασμάτων.

Πίνακας 13: Κατάταξη κριτηρίων επιλογής θέσης εγκατάστασης

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΧΑΜΗΛΕΣ ΑΞΙΕΣ ΓΗΣ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΕ ΜΕΓΑΛΟ ΟΔΙΚΟ/ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΑΞΟΝΑ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΤΟΝ Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ/ ΑΘΗΝΑ	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΚΙΝΗΤΡΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΑΓΟΡΑ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ	ΕΓΓΥΤΗΤΑ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ
Cadbury Hellas A.E.	10	9	8	7	2	1	6	3	5	4
Fulgor A.E.	7	5	3	6	2	1	9	8	10	4
Crown Hellas Can A.E.	6	5	3	10	2	9	4	1	7	8
Landis+Gyr A.E.	10	9	1	4	2	6	5	8	3	7
ΜΥΛΟΙ ΠΑΠΑΦΙΛΗ Α.Ε.	6	9	1	3	2	7	8	4	5	10
Motor Oil Hellas A.E.	3	4	1	2	5	6	9	8	10	7
Sulphur Hellas A.E./B.E.	10	8	3	1	2	5	4	9	7	6
ΛΑΡΣΙΝΟΣ Α.Ε.	9	4	2	10	8	6	7	1	3	5
Φ.Α. ΜΟΥΡΙΚΗΣ Α.Ε.	3	4	5	2	1	6	8	7	9	10
ΠΕΡΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΛΑΣ Ε.Π.Ε.	8	7	2	1	3	9	10	4	5	6
ΜΥΛΟΙ ΣΟΓΙΑΣ Α.Ε.	3	10	1	2	4	9	8	7	6	5
ΚΕΡΑΦΙΝΑ ΑΒΕΤΕ	7	2	4	3	1	5	9	8	10	6

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Ο παράγοντας του **φυσικού περιβάλλοντος** δεν περιλαμβάνεται πουθενά ως ένα από τα δύο σημαντικότερα κριτήρια επιλογής της θέσης εγκατάστασης. Αντιθέτως, καταλαμβάνει τις υψηλότερες θέσεις του γραφήματος, με συνηθέστερες τις θέσεις 6 έως 10, γεγονός που προφανώς καταδεικνύει πως η επαφή με τη φύση και ο συνδυασμός ευχάριστου φυσικού περιβάλλοντος και εργασίας δεν συγκαταλέχθηκε στις άμεσες προτεραιότητες των ιδρυτών των βιομηχανικών μονάδων. Η μη ύπαρξη ευαίσθητων ζωικών και φυτικών οικοσυστημάτων τα οποία έχριζαν ιδιαίτερης προστασίας, καθώς επίσης και η μη ύπαρξη ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στην περιοχή, ίσως να αποτέλεσε παράγοντα διευκόλυνσης της εγκατάστασης των μονάδων σε αυτήν.
- **Οι χαμηλές αξίες γης** αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες χωροθέτησης των επιχειρήσεων, καταλαμβάνοντας ως επί το πλείστον τις θέσεις 1 έως 3 των σχετικών γραφημάτων. Όσοι από τους επιχειρηματίες ήταν ήδη κάτοχοι των ιδιοκτησιών έκριναν πιθανώς πως αυτού του είδους η εκμετάλλευση θα απέβαινε περισσότερο κερδοφόρα από κάποια άλλη. Το ίδιο ισχύει και για τους αρχικούς ιδιοκτήτες των οικοπέδων, που προέβησαν στην πώληση αυτών στις εν λόγω βιομηχανίες. Σε όσους από τους επιχειρηματίες δεν είχαν ήδη κάποια ιδιοκτησία στην κατοχή τους, φαίνεται πως οι χαμηλές αξίες γης έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επιλογή της θέσης, προκειμένου να μειώσουν όσο το δυνατόν το κόστος της επένδυσης και να διαθέσουν κάπου αλλού το αρχικό τους κεφάλαιο.
- Ως εξαιρετικά σημαντικός παράγοντας εμφανίζεται και **η εγγύτητα των επιχειρήσεων στον μεγάλο οδικό άξονα της περιοχής**. Είναι εμφανές στην παρουσίαση των θεωριών χωροθέτησης της βιομηχανικής δραστηριότητας που προηγήθηκε, πως η μείωση του μεταφορικού κόστους και η ταχύτερη εξυπηρέτηση των μεταφορικών αναγκών μιας επιχείρησης μέσω μεγάλων οδικών αξόνων αποτελούν καίριες συνιστώσες για την λήψη της απόφασης χωροθέτησης εκ μέρους του επιχειρηματία. Υπενθυμίζεται ότι τα πρώτα μοντέλα βιομηχανικής εγκατάστασης μελετούσαν την ελαχιστοποίηση του μεταφορικού κόστους ως τον μοναδικό

παράγοντα καθορισμού της θέσης της επιχείρησης. Όπως φαίνεται και στον σχετικό χάρτη, το σύνολο των βιομηχανιών της υπό μελέτη περιοχής βρίσκονται παραπλεύρως της Παλαιάς ή της Νέας Εθνικής Οδού Αθηνών – Κορίνθου.

- **Η εγγύτητα στην θάλασσα** φαίνεται πως αποτέλεσε έναν ακόμη καθοριστικό παράγοντα στην απόφαση χωροθέτησης, όχι όμως για το σύνολο των επιχειρήσεων. Η επιλογή λαμβάνει ιδιαίτερη βαρύτητα στις βιομηχανίες που εκτελούν μεγάλο μέρος των μεταφορών τους μέσω θαλασσίων οδών και διαθέτουν ιδιωτικά λιμάνια, ή εξυπηρετούνται από τα κοντινά λιμάνια της περιοχής. Χαρακτηριστικότερη όλων η εταιρεία «Motor Oil Hellas A.E.», η οποία μεταφέρει μεγάλο μέρος των προϊόντων της μέσω θαλάσσιων οδών σε χώρες όλου του κόσμου. Όπως και προηγουμένως, το χαμηλό κόστος μεταφοράς και η ελαχιστοποίησή του απέβησαν ισχυροί παράγοντες εγκατάστασης. Ως πρώτη επιλογή εμφανίζεται βέβαια η εγγύτητα στην θάλασσα για την εταιρεία «Πέρλα Ελληνικόν Άλας Ε.Π.Ε.», καθώς η παραγωγή άλατος και η βιωσιμότητά της δεν μπορεί παρά να στηριχθεί πρωτίστως στην εκμετάλλευση των θαλάσσιων υδάτων.
- **Η εγγύτητα στην Αθήνα** παρουσιάζεται ως ένας από τους δύο σημαντικότερους παράγοντες για 8 από τις 12 επιχειρήσεις που φαίνονται στα σχετικά διαγράμματα, γεγονός λογικό, αν αναλογιστεί κανείς την πληθώρα εξυπηρετήσεων της πρωτεύουσας, όπως το αεροδρόμιο και το λιμάνι του Πειραιά. Σημειώνεται, επιπλέον, πως η υπερσυγκέντρωση πληθυσμού στο πολεοδομικό συγκρότημα πρωτεύουσας καθιστά την τελευταία ως τη μεγαλύτερη αγορά της Ελλάδος, δηλαδή ως τον μεγαλύτερο εγχώριο τόπο διάθεσης των προϊόντων των μελετώμενων βιομηχανιών.
- Ο ρόλος των **νομοθετημένων κινήτρων εγκατάστασης** των βιομηχανιών παρουσιάζει ως τιμή μεγάλες διακυμάνσεις στα διαγράμματα, χωρίς ποτέ να λαμβάνει βαθμολογία 1 ή 2. Η διαπίστωση αυτή έρχεται σε αντίφαση με τις χρονολογίες εγκατάστασης των επιχειρήσεων. Όπως παρατηρείται στο σχετικό διάγραμμα 2, η εγκατάσταση του 92% περίπου των επιχειρήσεων που φαίνονται σε αυτό, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μεταξύ των ετών 1961 και 1978. Η περίοδος αυτή συμπίπτει με την καθιέρωση χρηματοδοτικών και άλλων κινήτρων, τα

οποία αποσκοπούσαν στην ανάπτυξη της υπόλοιπης Ελλάδος, πλην του Νομού Αττικής. Παρά, λοιπόν, την θεσμοθέτηση των κινήτρων αυτών, φαίνεται πως οι ιδρυτές των επιχειρήσεων έλαβαν περισσότερο υπόψη τους άλλους παράγοντες, ενώ τα συγκεκριμένα κίνητρα δεν έλαβαν ιδιαίτερη βαρύτητα στην επιλογή της θέσης εγκατάστασης.

- **Η ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού** καταλαμβάνει ως επί το πλείστον τις θέσεις 6 έως 10 στα διαγράμματα κατάταξης κριτηρίων επιλογής της θέσης εγκατάστασης. Από την παρατήρηση συμπεραίνεται πιθανότατα πως οι επιχειρήσεις δεν έχουν υψηλές απαιτήσεις όσον αφορά στο μορφωτικό επίπεδο και την εξειδίκευση των εργαζομένων σε αυτές.
- **Η εγγύτητα των επιχειρήσεων σε μεγάλη αγορά** έπαιξε πρωταρχικό ρόλο στην επιλογή της θέσης εγκατάστασης για τις επιχειρήσεις «Crown Hellas Can A.E.» και «Λαρσινός Α.Ε.». Προσωπική συνέντευξη με τον ερωτώμενο κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου έδειξαν ειδικότερα για την εταιρεία «Λαρσινός Α.Ε.» ότι απευθύνεται κυρίως σε πελάτες του Νομού Κορινθίας, εξαρτάται λοιπόν άμεσα από την τοπική αγορά σκυροδέματος. Για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις ο παράγοντας αυτός δεν φαίνεται να κατέχει ιδιαίτερη βαρύτητα, πιθανότατα εξαιτίας του ότι δραστηριοποιούνται πανελληνίως ή και διεθνώς.
- Οι παράγοντες της **εγγύτητας σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις και δημόσιες υπηρεσίες και γραφεία της Αθήνας** δεν φαίνονται επίσης να επηρέασαν σημαντικά την εγκατάσταση των εταιρειών, καθώς καταλαμβάνουν ευρύτητα και ανομοιομορφία θέσεων στα διαγράμματα, οι οποίες κυμαίνονται από το 3 έως το 10.

Ακολούθησε ερώτηση σχετικά με άλλους λόγους που θα παρέθεταν οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων και λήφθηκαν υπόψη στην επιλογή της θέσης εγκατάστασης. Μοναδικό κριτήριο που αναφέρθηκε ήταν αυτό των βαθέων και ήρεμων θαλάσσιων υδάτων της περιοχής, που εξυπηρετούν την εταιρεία «Μύλοι Σόγιας Α.Ε.» στις μεταφορές μέσω των λιμενικών εγκαταστάσεων.

Οι επόμενες ερωτήσεις αφορούσαν στον κύκλο εργασιών της πρώτης χρονιάς λειτουργίας των επιχειρήσεων, καθώς επίσης και στον κύκλο εργασιών του παρελθόντος έτους (2004). Μέσω αυτών, επιχειρήθηκε να διερευνηθεί η οικονομική τους εξέλιξη κατά τη διάρκεια λειτουργίας τους. Δυστυχώς, τα αποτελέσματα που ελήφθησαν δεν επιτρέπουν μια τέτοια επεξεργασία, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των βιομηχανιών αδυνατούσε να παράσχει στοιχεία κύκλου εργασιών της πρώτης χρονιάς λειτουργίας. Η ερώτηση για τον περσινό κύκλο εργασιών απαντήθηκε από 7 επιχειρήσεις και κυμαίνεται από 20.000.000 € έως 160.000.000 €.

Επόμενο αντικείμενο διερεύνησης αποτέλεσε το κατά πόσο οι επιχειρήσεις θα ήταν πρόθυμες να μετεγκατασταθούν σε θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ., εάν αυτή δημιουργούνταν στην ίδια περιοχή. Η ομαδοποίηση των αποτελεσμάτων παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Διάγραμμα 11:

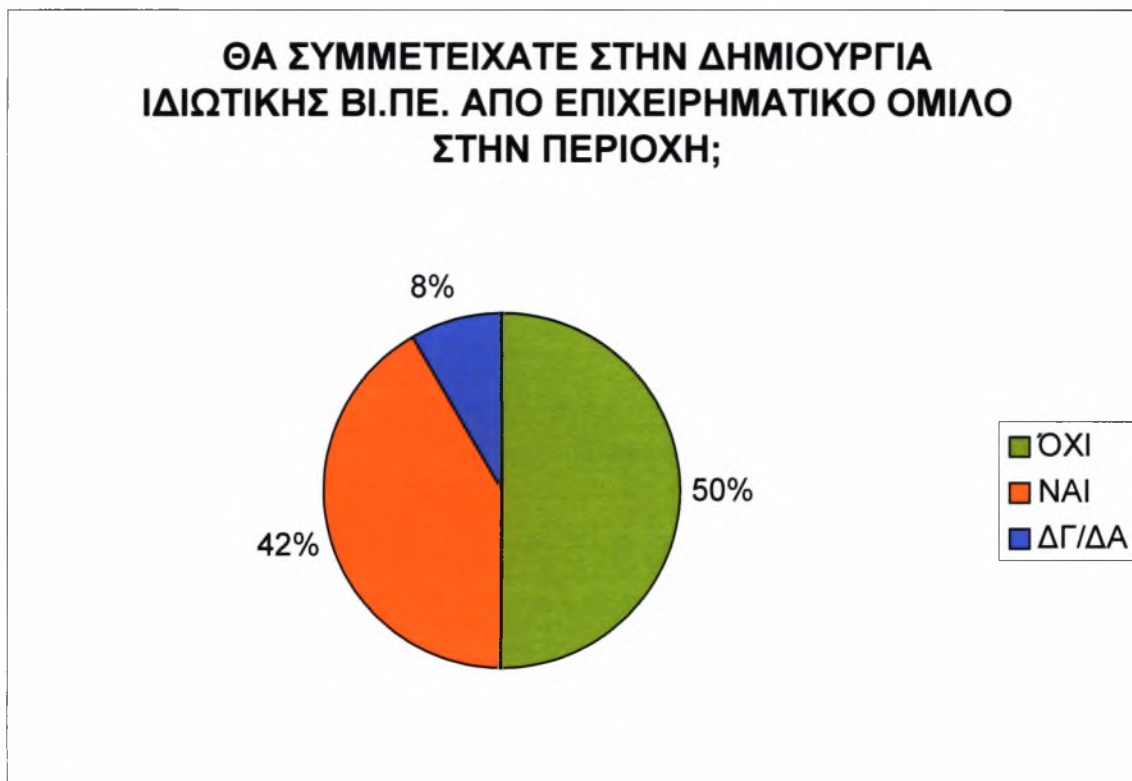

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι το 67% των επιχειρήσεων δεν θα ήταν διατεθειμένες να μετεγκατασταθούν σε ΒΙ.ΠΕ. εφόσον αυτή θεσμοθετούνταν στην υπό μελέτη περιοχή. Φαίνεται πως το κόστος και ο χρόνος που απαιτείται για την μετεγκατάσταση αυτή αποτελεί αποτρεπτικό παράγοντα για τους υπεύθυνους των επιχειρήσεων, παρά την οργάνωση, τις υπηρεσίες και τις διευκολύνσεις που παρέχει μια Βιομηχανική Περιοχή στις βιομηχανίες που είναι εγκατεστημένες εντός αυτής. Τα

αποτελέσματα του διαγράμματος αυτού έρχονται σε κάποια αντίφαση με το διάγραμμα που ακολουθεί:

Διάγραμμα 12:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Παρατηρούμε ότι στο διάγραμμα 8 το 67% των επιχειρήσεων δεν θα ήταν πρόθυμο να μετεγκατασταθεί σε θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ. στην ίδια περιοχή. Παρόλα αυτά, στο διάγραμμα 9 φαίνεται πως μόνο το 50% αυτών δεν θα ήταν πρόθυμες να συμμετάσχουν στη δημιουργία ιδιωτικής ΒΙ.ΠΕ. από επιχειρηματικό όμιλο. Πιθανότατα, η επιχείρηση που δημιουργεί την παρούσα αντίφαση μεταξύ των διαγραμμάτων, αναγνωρίζοντας την χρησιμότητα και τις ωφέλειες που μπορεί να παράσχει μια ΒΙ.ΠΕ., είναι διατεθειμένη να συμβάλλει στην δημιουργία της, δεν είναι όμως πρόθυμη να υποστεί το χρηματικό και χρονικό κόστος μετεγκατάστασης σε αυτήν.

Εν συνεχεία, οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων ερωτήθηκαν για το αν είναι ευχαριστημένοι από την εγκατάσταση της επιχείρησής στο συγκεκριμένο σημείο. Οι απαντήσεις συνοψίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Διάγραμμα 13:

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

Το διάγραμμα δείχνει πως 9 από τις 11 ερωτώμενες επιχειρήσεις είναι ευχαριστημένες από τη θέση στην οποία είναι εγκατεστημένες, ενώ 1 στις 10 εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για την επιλογή της θέσης στην οποία βρίσκεται.

Οι ερωτήσεις που ακολούθησαν επέτρεψαν στους ερωτώμενους να διατυπώσουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που θεωρούν ότι προκύπτουν από την εγκατάστασή τους στην περιοχή.

Διάγραμμα 14:

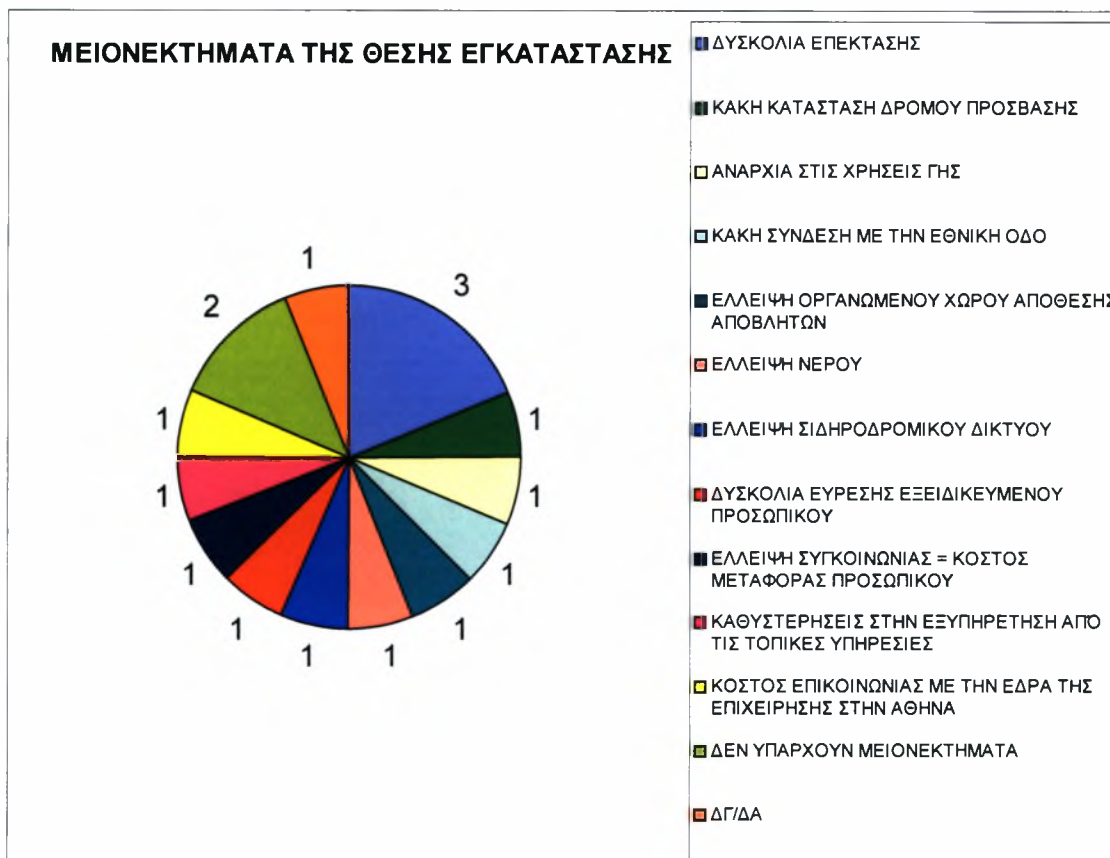

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Τα πλεονεκτήματα, πέραν αυτών που περιλαμβάνονται στην ερώτηση περί κινήτρων που προηγήθηκε, έξι στον αριθμό, διατυπώθηκαν από ισάριθμες επιχειρήσεις και αναφέρονται στην εγγύτητα στον τόπο κατοικίας των εργαζομένων, στην εγγύτητα στο λιμάνι του Πειραιά, στην ευκολία εξυπηρέτησης από το αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, στην εγγύτητα στα σημεία παράδοσης του προϊόντος, στην απόσταση των βιομηχανιών από κατοικημένη περιοχή αλλά και στο μεγάλο μέγεθος των οικοπέδων, που επέτρεψε τη δημιουργία άνετων και λειτουργικών χώρων για την εξυπηρέτηση των πελατών.

Εν συνεχεία, διατυπώθηκαν τα μειονεκτήματα που οι υπεύθυνοι των επιχειρήσεων θεωρούν ότι αντιμετωπίζουν εξαιτίας της θέσης εγκατάστασης και απεικονίζονται στο διάγραμμα 15:

Διάγραμμα 15:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όπως παρατηρείται στο διάγραμμα, τρεις από τις μελετώμενες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν προβλήματα επέκτασης των εγκαταστάσεών τους. Δύο από αυτές πιστεύουν ότι η εγκατάστασή τους στην υπό μελέτη περιοχή δεν δημιουργεί μειονεκτήματα γι' αυτές. Τα υπόλοιπα μειονεκτήματα που διατυπώνονται αφορούν στην κακή κατάσταση του δρόμου πρόσβασης, στην αναρχία των χρήσεων γης, στην κακή σύνδεση με την εθνική οδό, στην έλλειψη οργανωμένου χώρου απόθεσης αποβλήτων, στην έλλειψη νερού, στην δυσκολία εξεύρεσης εξειδικευμένου προσωπικού, στην έλλειψη συγκοινωνίας που δημιουργεί κόστος μεταφοράς προσωπικού, στις καθυστερήσεις στην εξυπηρέτηση από τις τοπικές υπηρεσίες και τους μη λογικούς ελέγχους που διεξάγονται από τις τελευταίες και στο κόστος επικοινωνίας με την έδρα της επιχείρησης στην Αθήνα.

Τα μέτρα πολιτικής που, σύμφωνα με τη γνώμη των ερωτώμενων θα μπορούσαν να βελτιώσουν την παρούσα κατάσταση παρουσιάζονται ως εξής:

Διάγραμμα 16:

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Ο καθορισμός των χρήσεων γης στην περιοχή προτείνεται από τρεις επιχειρήσεις, οι οποίες διαπιστώνουν πως πιθανή συνύπαρξη των βιομηχανιών με ασύμβατες χρήσεις (όπως για παράδειγμα η κατοικία) μπορεί μελλοντικά να τους δημιουργήσει προβλήματα. Δύο επιχειρήσεις κρίνουν αναγκαία τη δημιουργία ΒΙ.ΠΕ., ώστε να μπορούν να δραστηριοποιούνται πλέον σε έναν χώρο κατάλληλα οργανωμένο, που θα τους παρέχει τις κατάλληλες υποδομές και ευκολίες για την ανάπτυξη και εξέλιξη της βιομηχανικής τους δραστηριότητας. Δύο επιχειρήσεις κρίνουν επίσης αναγκαία τη βελτίωση του οδικού δικτύου της περιοχής, ενώ μόλις μία ζητά ενίσχυση μέσω επιδότησης για μεταφορά της έδρας της στην Κόρινθο.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα εργασία είχε ως στόχο να διερευνήσει τα αίτια συγκέντρωσης των βιομηχανικών μονάδων στα Ίσθμια, το Καλαμάκι και το Σουσάκι Κορινθίας, εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών – Κορίνθου. Επιχείρησε να εξετάσει τις επιπτώσεις που επέφερε η συγκέντρωση αυτή στον νομό – κυρίως στον τομέα της απασχόλησης, καθώς επίσης και του συνόλου της βιομηχανίας του νομού ως προς την προσφορά του στο εθνικό σύνολο (βλέπε κεφάλαια 4 και 5).

Η υπό μελέτη περιοχή φαίνεται πως «ευνοήθηκε» - αν κάποιος μπορεί να χρησιμοποιήσει το ρήμα αυτό όταν αναφέρεται σε βιομηχανική ανάπτυξη έξω από οργανωμένους χώρους υποδοχής της - εξαιτίας της εγγύτητάς της στην πρωτεύουσα και στον μεγάλο οδικό άξονα που την συνδέει με την Αθήνα. Κατ' επέκταση, ενισχύθηκε ολόκληρος ο νομός, ως προς την κατάταξή του στο σύνολο αποδόσεων της χώρας, όσον αφορά στην απασχόληση, την παραγωγή και την παραγωγικότητα, τομείς που εξετάστηκαν παραπάνω.

Οι 12 από τις 13 βιομηχανίες της περιοχής, οι οποίες και συμμετείχαν στην έρευνα, ανήκουν σε 8 διαφορετικούς κλάδους της βιομηχανίας, κάτι που καθιστά δύσκολη τη συνεργασία μεταξύ τους. Το γεγονός ότι λειτουργούν κερδοφόρα επί τόσα χρόνια, προφανώς συμβάλει στην ύπαρξη ενός σταθερού παραγωγικού μοντέλου του νομού, το οποίο, όπως φαίνεται από την επεξεργασία του συντελεστή QL (βλέπε διάγραμμα 1) στηρίζεται πρωτίστως στους κλάδους 31 (κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών) και 20 (βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα, κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής) της βιομηχανίας.

Οι μελετώμενες βιομηχανίες προσέφεραν εργασία κυρίως σε κατοίκους του νομού, δημιουργώντας μέσω της εγκατάστασης ή μετεγκατάστασής τους 3.000 περίπου νέες θέσεις εργασίας, μέγεθος που αντιστοιχεί στο 64% περίπου της συνολικής απασχόλησης της Κορινθίας στον βιομηχανικό τομέα.

Όπως παρουσιάστηκε στο σχετικό διάγραμμα, η σημαντική πλειοψηφία τους εγκαταστάθηκε ή μετεγκαταστάθηκε εκεί κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970, περιόδους που συμπίπτουν με τη νομοθέτηση κινήτρων για την ανάπτυξη της περιφέρειας ή αντικινήτρων για περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανικής δραστηριότητας στην περιοχή πρωτευούσης. Παρόλα αυτά, τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων δείχνουν πως

η σχετική νομοθεσία δεν ήταν ένας από τους παράγοντες που έλαβαν ιδιαίτερη βαρύτητα στην επιλογή της θέσης .

Επιβεβαιώνοντας τα πρώτα, αλλά και ακόλουθα υποδείγματα εγκατάστασης, οι επιχειρήσεις φαίνεται πως έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στην εγγύτητα σε μεταφορικές υποδομές, τόσο σε οδικές, όσο και σε θαλάσσιες – για όσες από αυτές χρησιμοποιούν λιμενικές εγκαταστάσεις για μεταφορά προϊόντων ή πρώτων υλών. Η μείωση του μεταφορικού κόστους, αλλά και η ταχεία διακίνηση των αγαθών που επεξεργάζονται ή προσφέρουν, παρουσιάζονται ως ο βασικότερος παράγοντας επιλογής της θέσης εγκατάστασης εκ μέρους των ιδρυτών τους.

Εξίσου σημαντική θέση στο σχετικό διάγραμμα κριτηρίων, λαμβάνει και ο παράγοντας της εγγύτητας στην Αθήνα. Οι διευκολύνσεις που η τελευταία παρέχει, κυρίως μέσω των εξυπηρετήσεων από το διεθνές αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» και το λιμάνι του Πειραιά, καθώς επίσης και η υπερσυγκέντρωση πληθυσμού που την καθιστά την μεγαλύτερη αγορά στον ελληνικό χώρο, εξηγούν ίσως το αποτέλεσμα αυτό.

Ως παράγοντας ιδιαίτερης βαρύτητας εμφανίζεται και αυτός των χαμηλών αξιών γης στην υπό μελέτη περιοχή, καταλαμβάνοντας ως επί το πλείστον τις θέσεις 1 έως 3 των σχετικών γραφημάτων. Συνδυαζόμενος με την εγγύτητα σε μεγάλες μεταφορικές υποδομές επιβεβαιώνει την επιδίωξη των επιχειρήσεων για ελαχιστοποίηση του κόστους εγκατάστασης και λειτουργίας.

Το 84% των βιομηχανιών που συμμετείχαν στην έρευνα παρουσιάζονται ευχαριστημένες από τη θέση εγκατάστασης, ενώ μόλις το 25% του συνόλου αυτών θα ήταν πρόθυμες να μετεγκατασταθούν σε ΒΙ.ΠΕ, εφόσον αυτή δημιουργούνταν στην ίδια περιοχή. Εντύπωση, ωστόσο, προκαλεί το γεγονός πως το ποσοστό αυτών που θα συμμετείχαν στη δημιουργία ιδιωτικής ΒΙ.ΠΕ. από επιχειρηματικό όμιλο στην περιοχή είναι μεγαλύτερο και ανέρχεται στο 42%. Φαίνεται πως τα πλεονεκτήματα που οι επιχειρήσεις έχουν ήδη εξασφαλίσει μέσω της εγκατάστασής τους (βλέπε διαγράμματα 10 και 14), αλλά και το κόστος – σε χρόνο και χρήμα – που απαιτείται για τη μετεγκατάσταση, λειτουργούν ως αντισταθμιστικοί παράγοντες για τη λήψη μιας τέτοιας απόφασης.

Τα προτεινόμενα μέτρα πολιτικής εκ μέρους των επιχειρήσεων για την εξάλειψη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στις θέσεις που σήμερα κατέχουν, αναφέρονται πρωτίστως στον καθορισμό των χρήσεων γης στην περιοχή, ώστε να αποφύγουν την γειτνίαση και σύγκρουση με πιθανές μελλοντικές ασυμβίβαστες χρήσεις, που θα ενέτειναν τα προβλήματα αυτά. Δύο μόνο από τους ερωτώμενους προτείνουν τη βελτίωση της

σύνδεσης των επιχειρήσεών τους με την εθνική οδό, ενώ αντίστοιχος αριθμός προτείνει τη δημιουργία ΒΙ.ΠΕ., επιβεβαιώνοντας τις απόψεις τους σχετικά με τις εξυπηρετήσεις και διευκολύνσεις που ο συγκεκριμένος υποδοχέας μπορεί να τους παράσχει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

ΕΤΒΑ (1999) – *Οδηγός Επενδύσεων 1999 – 2000*, Αθήνα

Καλογήρου Ν., Καραγιάννη Σ., Λαμπριανίδης Λ., (1989) – *Οι επιπτώσεις των κινήτρων στην περιφερειακή ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας* – Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Κώττης, Γ. (1980) - *Βιομηχανική Αποκέντρωση και Περιφερειακή Ανάπτυξις*, Αθήνα, ΙΟΒΕ.

Μαγγανά – Κακαουνάκη, Σ. (1991) – *Η Χωροθέτηση των Βιομηχανικών Περιοχών στην Ελλάδα και των Μεταποιητικών Μονάδων μέσα σ’ αυτές*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση.

«Οι Νομοί της Ελλάδος», copyright: www.economics.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 28/06/05.

Παπαδασκαλόπουλος, Α. (2000) – *Μέθοδοι Περιφερειακής Ανάλυσης* – Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Παπαδούλης Α., Πετράκος Γ., Ψυχάρης Γ. (2003) – *Πολιτικές Επενδυτικών Κινήτρων και Περιφερειακή Ανάπτυξη: Επισκόπηση και πρώτη Αξιολόγηση*, Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σειρά Ερευνητικών Εργασιών, 9(15):313-356.

Πετράκος Γ, Ψυχάρης Γ. (2004) – *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα

Περιφέρεια Πελοποννήσου (2004) – *Προτεινόμενο αναθεωρημένο σχέδιο Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοποννήσου 2000-2006* στο www.hellaskps.gr, ημερομηνία πρόσβασης: 10/06/2005.

Πολύζος Σ., Πετράκος Γ., (2001) – *Χωροθέτηση των επιχειρήσεων στην Ελλάδα: ανάλυση προσδιοριστικών παραγόντων και εμπειρική διερεύνηση* – Τόπος, Επιθεώρηση Αστικών και Περιφερειακών Μελετών, Τευχ. 17, σελ. 93 - 123.

Υπουργείο Ανάπτυξης – Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας – Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» - Ε.Π.ΑΝ. 2000-2006.

Υπουργείο Ανάπτυξης - Μελέτη Προσανατολισμού της παρέμβασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανταγωνιστικότητα” στον τομέα των νέων Βιομηχανικών και Επιχειρηματικών Περιοχών Εθνικής Εμβέλειας, Σεπτέμβριος 2004.

ΥΠΕΧΩΔΕ, (1999) – *Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Πελοποννήσου*», Χ. Αραμπατζή – Καρρά

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία:

Alonso, W. (1964) *Location and Land Use*, Harvard University Press, Cambridge, MA.

Dicken, P. and P. E. Lloyd (1990). *Location in Space*. New York: Harper Collins Publishers.

Fujita, M. and Thisse, J. (2002). *Economics of Agglomeration. Cities, Industrial Location and Regional Growth*, Cambridge University Press.

Holl, A. (2004) *Manufacturing location and impacts of road transport infrastructure: empirical evidence from Spain*. *Regional Science and Urban Economics* 34, pp 341 – 363.

Krugman, P. (1991) *Increasing returns and economic geography*. Journal of political economy 99 (3), 483 - 499.

Lösch, A. (1959). *The economics of location*, Yale University Press, New Haven.

McCann, P. (2002). Classical and neoclassical location – production models. In: P. McCann (editor), *Industrial Location Economics*. Cheltenham and Northampton: Edward Elgar Publishing.

Moses, L. (1958). *Location and the theory of production*, Quarterly Journal of Economics, Vol. 72, pp 259 – 272.

Vickerman, R. (2002) – *Private Finance, Transport Investment and Regional Development* - Centre for European, Regional and Transport Economics - Department of Economics - The University of Kent at Canterbury.

Walker, D. και Chapman, K. (1992) – Η Χωροθέτηση της Βιομηχανίας, Ελληνική μετάφραση, Αθήνα.

Weber, A. (1929). *Theory of the Location of Industries*. Chicago: University of Chicago Press. (Translated by CJ Friedrich, originally published in 1909).

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

<http://aurora2.itl.gr>, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 02/08/05

www.aigida.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 31/07/2005

www.allmedia.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 28/07/2005

www.economics.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 28/06/2005

www.ggb.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 20/07/2005

www.gsrt.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 02/08/2005

www.korinthcc.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 15/05/05

www.patrascc.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 02/08/2005

www.plant-management.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 25/06/05

www.statistics.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 10/06/05

www.westerngreece.gr, τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 16/08/2005

www.ypan.gr, - τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 10/06/05

www.piraeusbank.gr - τελευταία ημερομηνία πρόσβασης: 04/10/05

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ
ΑΠΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ.

Όνοματεπώνυμο ερωτώμενου:.....

Θέση που κατέχει εντός της επιχείρησης:.....

1)Επωνυμία της επιχείρησης:

2)Διεύθυνση επιχείρησης:

3) Κλάδος της βιομηχανίας στον οποίο ανήκει:

4)Χρονολογία εγκατάστασης:

5) Αριθμός απασχολούμενων:

6) Οι απασχολούμενοι της επιχείρησής σας κατοικούν όλοι στον Ν. Κορινθίας; ΝΑΙ ΟΧΙ

7) Εάν όχι, τι ποσοστό αυτών (περίπου) κατοικεί στον Ν. Κορινθίας;

8)Το οικόπεδο στο οποίο είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση:

Α) Ανήκε στην επιχείρηση

Β) Αγοράστηκε από την επιχείρηση και ανήκε σε έναν ιδιοκτήτη

Γ) Αγοράστηκε από την επιχείρηση και ανήκε σε περισσότερους του ενός ιδιοκτήτες

Δ) Κάτι άλλο (περιγράψτε)

.....

9)Εναντι ποιας τιμής αγοράστηκε το οικόπεδο στο οποίο είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση;

10) Η επιχείρηση προϋπήρχε της εγκατάστασής της στο σημείο που βρίσκεται σήμερα; ΝΑΙ ΟΧΙ

11) Ποιοι ήταν οι λόγοι για τους οποίους επιλέξατε την εγκατάσταση της επιχείρησης στην συγκεκριμένη τοποθεσία; (Βαθμολογείτε τις επιλογές του παρακάτω πίνακα από το 1 έως το 10, δίνοντας 1 στον σημαντικότερο για εσάς παράγοντα)

Το φυσικό περιβάλλον της περιοχής	
Χαμηλές αξίες γης	
Εγγύτητα σε μεγάλο οδικό ή σιδηροδρομικό άξονα	
Εγγύτητα στη θάλασσα	
Εγγύτητα στον Νομό Αττικής / Αθήνα	
Νομοθεσία που μέσω κινήτρων ευνοούσε την εγκατάσταση της επιχείρησης στη συγκεκριμένη τοποθεσία	
Ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στην περιοχή	
Εγγύτητα σε μεγάλη αγορά στην οποία η επιχείρηση απευθύνεται	
Εγγύτητα σε άλλες επιχειρήσεις της περιοχής, με τις οποίες συνεργάζεστε	
Εγγύτητα σε δημόσιες υπηρεσίες ή γραφεία που στεγάζονται στην Αθήνα.	

12) Σε περίπτωση που κάποιος από τους παράγοντες για τους οποίους επιλέξατε την εγκατάσταση της επιχείρησης στην συγκεκριμένη περιοχή δεν υπάρχει ως επιλογή στον παραπάνω πίνακα, συμπληρώστε τον εδώ.

.....
.....
.....

13) Ποιος ήταν ο κύκλος εργασιών της πρώτης χρονιάς λειτουργίας της επιχείρησης μετά την εγκατάστασή της στον Ν. Κορινθίας;

.....

14) Ποιος ήταν ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης για το παρελθόν έτος (2004);.....

15) Νομίζετε ότι μια θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ. στην ίδια περιοχή θα αποτελούσε για εσάς λόγο μετεγκατάστασης;
NAI OXI

16) Με δεδομένο ότι δεν έχει δημιουργηθεί μέχρι σήμερα στην περιοχή θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ. από το κράτος, αν κάποιος επιχειρηματικός όμιλος αποφάσιζε την δημιουργία μιας ιδιωτικής ΒΙ.ΠΕ., θα θέλατε να συμμετάσχετε στη δημιουργία αυτή; NAI OXI

17) Είστε ευχαριστημένοι από την εγκατάσταση της επιχείρησής σας στο σημείο που βρίσκεται σήμερα;
NAI OXI

18) Ποια είναι τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εγκατάσταση της επιχείρησής σας στο συγκεκριμένο σημείο;

.....
.....

19) Ποια είναι τα βασικά μειονεκτήματα / προβλήματα που αντιμετωπίζει η επιχείρηση εξαιτίας της εγκατάστασής της στο σημείο αυτό;

.....
.....

20) Τι μέτρα πολιτικής πιστεύετε πως θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κατάσταση;

.....
.....

Ευχαριστώ για τον χρόνο σας!

Πέππα Β. Κ.: “ Η εγκατάσταση βιομηχανιών στον Ν. Κορινθίας, εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα Αθηνών - Κορίνθου: Διαδικασίες και Επιπτώσεις.”

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1: ΛΑΡΣΙΝΟΣ Α.Ε.
- 2: CROWN HELLAS CAN Α.Ε.
- 3: ΦΥΡΚΟ Α.Ε.
- 4: LANDIS + GYR Α.Ε.
- 5: CADBURY HELLAS Α.Ε.
- 6: ΜΥΛΟΙ ΣΟΓΙΑΣ Α.Ε.
- 7: Φ.Α. ΜΟΥΡΙΚΗΣ Α.Ε.
- 8: ΚΕΡΑΦΙΝΑ Α.Β.Ε.Τ.Ε.
- 9: ΜΥΛΟΙ ΠΑΠΑΦΙΛΗ Α.Ε.
- 10: ΠΕΡΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΑΛΑΣ Ε.Π.Ε.
- 11: SULPHUR HELLAS Α.Ε.Β.Ε.
- 12: FULGOR Α.Ε.
- 13: MOTOR OIL HELLAS Α.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
 ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
 Τ.Μ.Χ.Π.Π.Α.

"Η εγκατάσταση βιομηχανιών στον Ν. Κορινθίας,
 εκατέρωθεν του εθνικού οδικού άξονα
 Αθηνών - Κορινθού:
 Διαδικασίες και Επιπτώσεις"

ΧΑΡΤΗΣ: ΘΕΣΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ
 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΤΗΣ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ
 ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:50.000

Επιβλέποντες: Οικονόμου Δ.
 Ψυχάρης Ι.

Συντάκτρια: Κ. Πέττα

Βόλος, Σεπτέμβριος 2005

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000074763